

11/2010
(114), rok XI,
ISSN 1508-5082

Nowy sezon
w Filharmonii
s. 1

*

Półtorej dekady
Euro – Parku
w Mielcu
s. 4

*

Diamentowa
inauguracja roku
na Politechnice
s. 5

*

Czas
na podsumowania
– wywiad
z marszałkiem
województwa
podkarpackiego
Zygmuntem
Cholewińskim
s. 6

*

Aviation
management
– studia tylko
w Rzeszowie
s. 9

*

Najlepsi
samorządowcy
nagrodzeni
s. 10

*

Muzeum w Stalowej
Woli jednym z cudów
Funduszy Europejskich
s. 15

PODKARPACKI PRZEGLĄD SAMORZĄDOWYCH

Już po raz drugi przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie odbyły się targi Lokalnych Grup Działania.

Targi dla gmin

Targi były znakomitą okazją do prezentacji Lokalnych Grup Działania i promocji obszarów, na terenie których działają. Stoły uginały się od lokalnych smakołyków przygotowanych zarówno na kwaśno, słono, jak i słodko. Przy stoiskach obecni byli również lokalni twórcy ludowi i rzemieślnicy oraz muzycy. Na terenie województwa działa 31 LGD. W Rzeszowie zaprezentowało się 26 z nich. W konkursie na najle-

Na stoiskach można było nie tylko poprobować lokalnych dań i przekąsek, ale nabyć wyroby twórców ludowych.

piej przygotowane stoisko, zorganizowanym przez Sekretariat Regionalny KSOW, działający przy Departamencie Programów Obszarów Wiejskich w UMWP, zwyciężyło Stowarzyszenie LGD „Nowa Galicja”. Drugie miejsce zajęli przedstawiciele LGD „Rozwój Ziemi Lubaczowskiej”, a trzecie LGD „Siedlisko”.

S.T.

Targi LGD cieszyły się dużym zainteresowaniem mieszkańców regionu.

Spis treści:

Sejmik po raz ostatni	2
Półtorej dekady	
Euro-Parku	4
Wiadukt w ruchu	4
Diamentowa inauguracja na Politechnice	5
Czas na podsumowania	6
Samorządowy Oskar dla Marszałka	8
Do kariery na skrzydłach	9
Znamy przyjazne wsie w województwie	9
Najlepsi samorządowcy nagrodzeni	10
Przejście z drogą	12
Centrum sportowe za 8 mln	12
Ambasador Rosji z wizytą	13
Inwestorzy na Wschód	13
Paliwo z odpadów	14
Konferencja o RPO	14
Muzeum w Stalowej Woli nagrodzone	15
Beksiński w Brukseli	15
Udział posterunku MO Rybotycze w walkach z banderowcami w latach 1944 - 1948	16
Podkarpacie jest piękne, a Bieszczady to jego perła	18
Via Carpatia	18
Wojewódzkie obchody Światowego Dnia Turystyki	19
Smaczny projekt	20
Rolnicy podglądali innych	20
Urzednicy na stadionie	20

Okładka: Parking przy rzeszowskiej hali Podpromie 8 listopada br. wypełniony samochodami strażackimi. Kluczyki do nowych samochodów bojowych otrzymało 55 jednostek OSP oraz 17 PSP z terenu województwa. Ogółem do podkarpackich strażaków trafi ponad 100 wozów. Ich zakup dofinansowany został ze środków RPO WP. Fot. P. Rak

Nowy sezon w Filharmonii

Fot. P. Rak

Sala kameralna w przebudowanej Filharmonii Podkarpackiej im. Artura Malawskiego w Rzeszowie.

Koncert z kompozycjami Fryderyka Chopina, Henryka Wieniawskiego i Ludwika van Beethovena zainaugurował 23 października nowy sezon w Filharmonii Podkarpackiej im. A. Malawskiego w Rzeszowie. Był to pierwszy występ, który odbył się w zmodernizowanej sali koncertowej. Remont całego obiektu trwał ponad rok i kosztował 34 mln zł, z czego większość przekazał Urząd Marszałkowski z Regionalnego Programu Operacyjnego. W tym czasie budynek Filharmonii został przebudowany i zmodernizowany. Wzmocniono m.in. konstrukcję dachu, na dużej scenie zbudowano osiem zapadni, dzięki którym scena może przybierać odpowiednią formę dla gatunku scenicznego. Zmieniła się również nazwa obiektu – od nowego sezonu instytucja nosi nazwę Filharmonii Podkarpackiej im. A. Malawskiego.

Do końca roku na scenie zaprezentują się m.in. muzycy z Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Podkarpackiej oraz Lwowski Narodowy Teatr Opery i Baletu im. Salomei Kruszelnickiej. Interesująco zapowiada się również mikołajkowy koncert (6. XII) dla najmłodszych melomanów zatytułowany „Baśnie Tysiąca i Jednej Nocy”. Szczegółowy program koncertów dostępny jest na stronie www.filharmonia.rzeszow.pl

S.T.

„Podkarpacki Przegląd Samorządowy” – pismo samorządu województwa podkarpackiego
Wydawca: Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, al. Ł. Cieplickiego 4, 35-010 Rzeszów. Redaktor naczelny: Rafał Baranowski. Nakład 2000 egz. Druk: Drukarnia Grafmar Sp.z o.o.

Sejmik po raz ostatni

Powołanie spółki lotniskowej Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka, dynamiczny rozwój Podkarpackiego Parku Naukowo – Technologicznego, sprawna realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego – o tych oraz innych zadaniach realizowanych w trakcie minionej już kadencji Sejmiku Województwa Podkarpackiego mówił podczas listopadowego posiedzenia marszałek Zygmunt Cholewiński. Po raz ostatni radni spotkali się na sesji wyjazdowej w Krasiczynie 9 listopada. Wcześniej – 25 października oraz 27 września, obradowali w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego.

PODSUMOWANIE KADENCJI

Sesja w Krasiczynie miała uroczysty charakter. Obrady poprzedzono mszą św. w kaplicy zamkowej. Były podsumowania, wspomnienia i podziękowania za czteroletnią współpracę. W trakcie spotkania marszałek Zygmunt Cholewiński podsumował najważniejsze wydarzenia i sukcesy III kadencji Sejmiku. O najważniejszych decyzjach podjętych przez sejmik wspominał również w swoim wystąpieniu przewodniczący sejmiku Andrzej Matusiewicz.

Radni podjęli ponadto 7 uchwał, wśród nich dwie dotyczące zmiany statutów w szpitalach wojewódzkich w Rzeszowie i Przemyślu. Radni dyskutowali także o kwestii udzielenia pomocy finansowej gminie Trzebownik.

UHONOROWANI PRZEZ STRAŻAKÓW

Sesję w październiku poprzedziła msza św. w intencji Samorządu Województwa Podkarpackiego, która została odprawiona w bazylice Wniebowzięcia

Najświętszej Marii Panny OO. Bernardynów w Rzeszowie. Nim radni przystąpili do realizacji porządku obrad, głos zabrali druhowie z Ochotniczej Straży Pożarnej. W dowód wdzięczności za ogromną pomoc i życzliwość okazaną jednostkom OSP, marszałek Zygmunt Cholewiński został odznaczony Medalem Honorowym im. Bolesława Chomicza. Medal ten został przyznany przez Prezydium Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP. Ponadto marszałek uhonorowany został przez podkarpackiego komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej w Rzeszowie st. bryg. mgr. inż. Zbigniewa Szablewskiego medalem honorowym im. płk. Andrzeja Bazanowskiego, za działalność i współpracę z Komendą Wojewódzką PSP w Rzeszowie oraz pomoc w doposażeniu jednostek PSP w województwie podkarpackim.

Ponadto zarząd Oddziału Wojewódzkiego Związku OSP RP, na czele którego stoi radny – komendant wojewódzki PSP Janusz Konieczny, postanowił uhonorować radnych i pracowników UMWP medalami „Za Zasługi Dla Pożarnictwa”. Srebrne medale powędrowały do wi-

cemarszałków województwa: Bogdana Rzońcy i Kazimierza Ziobry, członka Zarządu Województwa Jana Burka oraz przewodniczącego Sejmiku Andrzeja Matusiewicza. Brązowe odznaczenia wręczone zostały wiceprzewodniczącym sejmiku: Lidii Błądek, Teresie Kubas – Hul i Czesławowi Łączakowi, radnemu Sławomirowi Mikliczowi, skarbnikowi województwa Marii Niemiec, dyrektorowi kancelarii sejmiku Pawłowi Waisowi, dyrektor Departamentu Edukacji i Kultury UMWP Krystnie Lech, prezesowi Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie Robertowi Perlakowi i jego zastępcy Józefowi Frączkowi oraz wiceprezes WFOŚiGW Marii Zbyrowskiej.

W dalszej części obrad radni podjęli uchwały dotyczące między innymi warunków i trybu wspierania rozwoju sportu na Podkarpaciu, zatwierdzające zmiany w statutach Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy oraz Wojewódzkiego Szpitala w Tarnobrzegu. Radni przypieczętowali również budowę Muzeum Polaków Ratujących Żydów na Podkarpaciu im. Rodziny Ulmów, które ma powstać w Markowej koło Łańcuta.

ZASŁUŻENI NA SESJI

Podczas obrad 27 września przewodniczący sejmiku Andrzej Matusiewicz oraz marszałek Zygmunt Cholewiński wręczyli honorowe odznaczenia „Zasłużonym dla Województwa Podkarpackiego”. Do grona uhonorowanych dołączył ks. biskup Kazimierz Górny – ordynariusz Diecezji Rzeszowskiej. Odznaczenie to symbol wdzięczności za wieloletnią i pełną oddania oraz troski pracę ks. biskupa na rzecz społeczności regionalnej, aktywności patriotycznej, opieki na Polonią poza granicami Polski oraz za zaangażowanie w tworzeniu nowych placówek charytatywnych dla najbardziej potrzebujących.

W dowód wdzięczności za patriotyczne kształtowanie trzech pokoleń obywateli naszego regionu oraz niezłomną działalność na rzecz przemian demokratycznych w Polsce, honorową odznakę przyjął także ks. infułat Józef Sondej. Ponadto sejmik docenił zasługi ks. infułata Stanisława Maca. Odznaczenia wręczone zostały również: poetce Bronisławie Betlej, farmaceutce Lidii Czyż, malarce Józefie Kwiatkowskiej, przewodnikowi górskiemu Janowi Jarośnińskiemu, więźniarce obozu Gross – Rosen Stefani Szal (odznakę odebrała Barbara Kmiecik

Sejmik Województwa Podkarpackiego III kadencji w liczbach

W Sejmiku Województwa Podkarpackiego III kadencji zasiadało 33 radnych. Przez cztery lata funkcjonowały 3 kluby radnych – Prawa i Sprawiedliwości, Platformy Obywatelskiej i Polskiego Stronnictwa Ludowego. Ponadto w 2010 r. powstał i funkcjonował przez kilka miesięcy trzyposobowy klub radnych Wspólnota Samorządowa Prawicy.

W trakcie kadencji odbyły się 53 sesje zwyczajne. Radni obradowali głównie w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie. Poza tym radni uczestniczyli w 7 sesjach wyjazdowych, które odbyły się w: Przemyślu, Krośnie, Dębicy, Ustrzykach Dolnych, Mielcu, Jarosławiu i Krasiczynie. Radni pracowali w 10 komisjach stałych oraz w komisji doraźnej ds. zmian w Statucie Województwa Podkarpackiego oraz Regulaminie Sejmiku Województwa Podkarpackiego. W sumie komisje odbyły ponad 500 posiedzeń.

W trakcie kadencji radni sejmiku podjęli ponad tysiąc uchwał.

Fot. K. Zajęczkowski

Ostatnia sesja sejmiku w murach urzędu zakończyła się wspólnym pamiątkowym zdjęciem.

z Biura Zarządu Okręgowego Związku Inwalidów Wojennych), rzeźbiarzowi Andrzejowi Pityńskiemu (odznakę odebrał przyjaciel artysty Dionizy Garbacz). Pośmiertnie uhonorowana została również jedna z ofiar katastrofy pod Smoleńskiem - urodzona w województwie

podkarpackim senator Janina Fetlińska. Odznakę dla tragicznie zmarłej polityk odebrał senator RP Władysław Ortyl. Na liście osób uhonorowanych tym odznaczeniem jest obecnie 26 osób.

Podczas wrześniowej sesji zapadła również decyzja o zmianie Fil-

harmonii Rzeszowskiej. Instytucja od tej pory nosi nazwę Filharmonii Podkarpackiej im. A. Maławskiego. Zmiana ta ma podkreślić fakt, że filharmonia ma zasięg regionalny, jest wojewódzką instytucją kultury.

(*)

Fot. M. Tobiasz-Dawidowicz

„Zasłużeni dla Województwa Podkarpackiego” wraz z marszałkiem Zygmuntem Cholewińskim i prezydium sejmiku.

Półtorej dekady Euro-Parku

To piętnastoletnia córka, która ma prawie 200 dzieci - tak o Specjalnej Strefie Ekonomicznej i działających na jej terenie inwestorach mówił w Mielcu Tadeusz Sznuć, który 20 września prowadził galę z okazji jubileuszu SSE „Euro-Park Mielec”. Wśród gości znaleźli się przedstawiciele rządu, parlamentarzyści, władze województwa podkarpackiego, Agencji Rozwoju Przemysłu, samorządowcy i przedsiębiorcy.

Specjalna Strefa Ekonomiczna powstała w 1995 r., by zagospodarować mienie po upadającej Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego oraz zachęcić inwestorów do

rozpoczęcia w Mielcu produkcji. Wielu gości poniedziałkowego jubileuszu podkreślało, że ten nowatorski, jak na tamte czasy projekt nie miał początkowo zbyt wielu zwolenników. - Żeby zrozumieć sens i fenomen strefy, tak naprawdę trzeba się cofnąć 15 lat. Wówczas co prawda nie było mnie w Mielcu, ale byłem tutaj w roku 1998 i pamiętam dobrze tę sytuację. Miasto monokultury, upadające zakłady lotnicze, strach i przerażenie o przyszłość i losy najbliższych. Wówczas strefa raczkowała, były to jej początki. Wiele osób wątpiło, że instrument strefy w ogóle może zadzia-

łać. Dzisiaj możemy powiedzieć, że z całą pewnością się udało. To jedno z lepszych przedsięwzięć gospodarczych, jakie możemy obserwować w kraju. Z tego miasta monokultury powstał teren, na którym inwestorzy znaleźli wspaniałe miejsce. I znaleźli się tu przedstawiciele z różnych branż, które tworzą przyszłość i możliwość rozwoju kraju - mówił prezes Agencji Rozwoju Przemysłu Wojciech Dąbrowski. Szczególne podziękowania skierował do wieloletniego prezesa ARP Arkadiusza Krężela, który znacznie przyczynił się do tego, że dziś pierwsza polska strefa ekonomiczna może obchodzić piętnastoletnie.

Podsekretarz w Ministerstwie Skarbu, Zdzisław Gawlik, zauważył, że z doświadczeń Euro-Parku korzysta nie tylko Mielec i najbliższa okolica. - Z dobrodziejstwa mieleckiej strefy korzystają także inne regiony, które tak jak choćby podstrefa szczecińska, leżą bardzo daleko od województwa podkarpackiego. Wielu gości, jak choćby Wojciech Dąbrowski, podkreślało zasługi osób, które pracowały nad powstaniem strefy. Wśród nich był prezydent Mielca Janusz Chodorowski, który wówczas kierował sześciuosobowym zespołem opracowującym zasady powstania i funkcjonowania specjalnego obszaru gospodarczego. Prezydent zaznaczył, że w tym roku nie tylko strefa, ale także samorząd obchodzi ważną, dwudziestą rocznicę powstania. - Sukces strefy nie byłby możliwy, gdyby nie współpraca z administracją samorządową i rządową - dodał. Prezydent Mielca i przewodniczący Rady Miejskiej Zdzisław Nowakowski przygotowali pamiątkowe medale z okazji XX-lecia samorządu dla Edwarda Nowaka, Arkadiusza Krężela, którzy pracowali nad powstaniem strefy, oraz prezesa ARP Wojciecha Dąbrowskiego i dyrektora mieleckiej strefy Mariusza Błędowskiego. - Medal przygotowaliśmy także dla nieżyjącego już pana Stanisława Padykuły, który wniósł olbrzymi wkład w to, co działo się w Mielcu, to, co Mielec przeżywał. Medal przekazemy rodzinie pana Stanisława - powiedział Janusz Chodorowski.

Jubileuszowa gala była okazją do wręczenia przedsiębiorcom nowych zezwoleń na działalność w SSE Euro-Park. Są to firmy: Systemy Informatyczne Set(h) - Podstrefa Głogów, Polmar - Podstrefa Głogów, Kronospan Mielec - 2. zezwolenie, Regmot - Mielec, Onduline - 2. zezwolenie, Dobroplast - podstrefa Lublin, Joongpol - 2. zezwolenie, Temar - Mielec, Basco 2 - Mielec, Automotive Coachbuilding and Design - Mielec, Zelmer Trading - Podstrefa Głogów, Castmet - Mielec, Tradis - Podstrefa Głogów, Interphone Services - Mielec, Ledrin - Podstrefa Lublin, Zartmet 2 - Zamość.

Fot. K. Urbański

Ponad 190 zezwoleń na prowadzenie działalności, inwestycje za ponad 4,4 mld zł i 16 tys. miejsc pracy – tak w liczbach przedstawia się mielecka strefa ekonomiczna dziś.

Wiadukt w ruchu

Przebudowa wiaduktu w Stalowej Woli dobiega końca. Przeprawa zostanie oddana do dyspozycji mieszkańców na przełomie listopada i grudnia. Na ten remont miasto czekało wiele lat. To była nie tylko jedna z trudniejszych i bardziej skomplikowanych inwestycji drogowych, ale prawdziwy budowlany majstersztyk. Obiekt został zbudowany w zasadzie od nowa. Betonowe filary, na których oparto konstrukcję i położono asfalt, poprawiły nie tylko komfort i bezpieczeństwo jazdy, ale również estetykę miasta. Zbudowano chodniki i wyznaczono ścieżkę dla rowerzystów, a na całej długości ustawiono nowoczesne oświetlenie. Mieszkańców od hałasu chronią ekrany dźwiękochłonne. Przeprawa będzie służyła mieszkańcom przez wiele lat. Inwestycja została sfinansowana ze środków RPO WP. Wartość projektu to 44 mln zł, dofinansowanie z Unii wyniosło 31 mln zł.

S.T.

Krzysztof Urbański

Diamentowa inauguracja na Politechnice

Pierwsze zajęcia na tej uczelni odbyły się na przełomie lat 1950/51. Choć do wielkiego jubileuszu Politechniki Rzeszowska szykuje się dopiero w przyszłym roku, to okrągła 60. rocznica inauguracji roku akademickiego nie mogła przejść bez echa. Podczas uroczystości 1 października w auli uczelni wręczone zostały medale dla „Zasłużonych dla Politechniki Rzeszowskiej”. To medale, którymi Senat uczelni odwdzięcza się najlepszym pracownikom Politechniki, jak również wszystkim osobom spo-

za świata akademickiego, za wszelkie działania przyczyniające się do rozwoju uczelni. Jednym z medali uhonorowany został marszałek województwa podkarpackiego Zygmunt Cholewiński.

W tym roku na pierwszy rok studiów w Politechnice przyjętych zostało ogółem ponad 5,5 tys. osób. Ogółem kształcić się tu będzie w najbliższym roku akademickim ponad 16,5 tys. studentów. Przez 60 lat funkcjonowania mury tej uczelni opuściło ponad 45,8 tys. absolwentów.

W swym przemówieniu skierowanym do Rektora, Senatu i studentów Politechniki marszałek Zygmunt Cholewiński podkreślał znaczenie, jakie z punktu widzenia Samorządu Województwa dla rozwoju regionu, wzmocnienia konkurencyjności gospodarki oraz podnoszenia poziomu innowacyjności województwa poprzez kształcenie wysokiej klasy specjalistów ma rzeszowska uczelnia. Gospodarz województwa przypomniał także najważniejsze przedsięwzięcia i projekty realizowane wspólnie przez samorząd wojewódzki i Politechnikę. - Zaledwie przed kilkoma dniami wraz z Panem Rektorem podpisaliśmy umowę na realizację projektu budowy i modernizacji bazy naukowej Politechniki. Dzięki decyzji Zarządu Województwa Podkarpackiego i środkom z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013, przekażemy ponad 68 mln zł na budowę innowacyjnych laboratoriów, wyposażonych w nowoczesną aparaturę. Będą one służyć do prowadzenia prac badawczych i rozwojowych na najwyższym światowym poziomie. Zarząd województwa w ramach RPO dofinansuje także inny - mniejszy, ale nie mniej ważny dla rozwoju województwa, projekt tej uczelni, a mianowicie utworzenie nowoczesnego Centrum Zarządzania Usługami Bibliotecznymi. To najbardziej aktualne przykłady wpisujące się tej uczelni w Strategię Rozwoju Regionu – podkreślał marszałek Zygmunt Cholewiński.

W dodatku od dwóch lat samorząd wspólnie z Politechniką realizuje projekt, którego celem jest wzmocnienie innowacyjności regionu. Partnerem w tym przedsięwzięciu jest jeden z najbardziej znanych w Europie klastrów lotniczych - Stowarzyszenie Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego „Dolina Lotnicza”. Ten projekt, który finansowany jest w kwocie 20 mln zł z PO Kapitał Ludzki, ma wzmocnić wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji, a tym samym rozwój innowacyjności i konkurencyjności regionu w Europie. W ramach projektu powstanie m.in. regionalne centrum transferu technologii i jego punkty kontaktowe w regionie, fora innowacyjności, a także konkursy poświęcone nowym technologiom i innowacyjnym ideom.

Fot. M. Tobiasz-Dawidowicz

W tym roku w województwie podkarpackim studia rozpoczęło kilkadziesiąt tysięcy osób.

Studia w regionie

W roku akademickim 2009/2010 w województwie podkarpackim w 15 szkołach wyższych kształciło się ponad 74,8 tys. osób. Z tego w uczelniach państwowych wiedzę zdobywało ponad 32,9 tys. studentów dziennych i ponad 17,4 tys. studentów kształcących się w systemie zaocznym. Na naukę w szkołach prywatnych zdecydowało się ponad 24,4 tys. osób. Natomiast w roku akademickim 2008/2009 w 16 szkołach wyższych kształciło się prawie 75,5 tys. osób, z tego w uczelniach państwowych wiedzę zdobywało ponad 31,5 tys. studentów dziennych i ponad 17,6 studentów kształcących się w systemie zaocznym. Na naukę w szkołach prywatnych zdecydowało się wówczas ponad 26,2 tys. osób.

Dane: US Rzeszów

BP

Czas na podsumowania

– Zbliżające się wybory samorządowe, a tym samym kończąca się kadencja, z pewnością skłania Pana do oceny i podsumowania mijających 4 lat.

– Patrząc z dzisiejszej perspektywy, te cztery lata to czas bardzo krótki, ale też niezwykle intensywny. Kiedy rozpoczynałem kadencję Marszałka Województwa Podkarpackiego, zdawałem sobie sprawę, że dla rozwoju naszego regionu najważniejsza jest infrastruktura komunikacyjna, czyli nowoczesne drogi, w tym autostrada, oraz lotnisko, zdolne przyjmować dużą liczbę przewoźników.

Przekładają się one bowiem na dostępność regionu, a to jest kwestią bezdyskusyjnej wagi dla mieszkańców i inwestorów. Przez cztery lata kadencji na inwestycje na drogach wojewódzkich przeznaczaliśmy z budżetu prawie 570 mln zł. Rozpoczęliśmy wiele inwestycji. Trwają m. in. prace na drodze wojewódzkiej nr 875 Mielec – Dębica, na wiadukcie w Stalowej Woli oraz przy budowie obwodnicy Grębowa na drodze wojewódzkiej nr 871 Nagnajów – Stalowa Wola. Rozpoczyna się też budowa nowej drogi do przejścia granicznego w Budomierzu i wiele innych. Część tych inwestycji realizowanych jest ze środków RPO WP, część ze środków własnych województwa. Wszystkie one są niezbędne, aby po województwie dało się wygodnie i szybko przemieszczać.

Cieszę się, że dziś – pod koniec kadencji – mogę obserwować ogromne zmiany, jakie nastąpiły i następują w zakresie infrastruktury komunikacyjnej. Wszystkie umowy na budowę autostrady na odcinku województwa podkarpackiego zostały już podpisane. Co prawda nie jest to bezpośrednio mój sukces, ale determinacja związana z przygotowaniem mistrzostw Europy „Euro 2012” i atmosfera, którą tworzyliśmy na Podkarpaciu sprawiły, że tę kwestię udało się doprowadzić do końca.

Mówiąc o inwestycjach komunikacyjnych, mających wpływ na rozwój gospodarczy regionu, muszę wspomnieć o rozwoju Portu Lotniczego Rzeszów-Jasionka. W 2009 roku, po kilku latach m.in. moich osobistych starań, zarządza-

nie podrzeszowskim lotniskiem przejęła spółka lotniskowa Port Lotniczy „Rzeszów – Jasionka”. Jej większościowym udziałowcem jest Województwo Podkarpackie. Obecnie spółka realizuje na lotnisku kilka niezwykle znaczących inwestycji, m.in. budowę płyty postojowej dla samolotów oraz budowę nowoczesnego terminalu. W ciągu najbliższych 15 miesięcy na podrzeszowskim lotnisku powstanie nowy terminal na miarę XXI wieku. Podrzeszowskie lotnisko buduje swoją europejską pozycję, rozwija sieć połączeń na terenie całej Europy i jest jednym z zaledwie dwóch w Polsce, z którego odbywają się bezpośrednie loty do Nowego Jorku.

Dla województwa podkarpackiego i jego rozwoju ważna jest także dobra współpraca ze Stowarzyszeniem „Dolina Lotnicza”. Wspólnie rozpoczęliśmy realizację przedsięwzięć mających na celu promowanie klastra lotniczego i województwa jednocześnie. Przykładem takiego współdziałania była prezentacja „Doliny Lotniczej” podczas organizowanych przez samorząd w grudniu 2009 roku Dni Województwa Podkarpackiego w Paryżu, czy odbywające się w maju tego roku Targi Doliny Lotniczej „Aviation Valley Expo Day & B2B Meetings”. Samorząd Województwa Podkarpackiego, przy wsparciu z Unii Europejskiej, działa na rzecz rozwoju „Doliny Lotniczej”. Wspólnie realizujemy projekt systemowy „Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007–2013 w Województwie Podkarpackim”, którego celem jest zbudowanie w województwie sieci współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem nauki w zakresie wdrażania innowacji.

Prace kierowanego przez mnie Zarządu zdeterminowane były wdrażaniem Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013. Jego hasło to „inwestujemy w rozwój Województwa Podkarpackiego” i my rzeczywiście to robimy. Na 1 mld 136 mln euro, czyli około 5 mld zł, które otrzymaliśmy, kierowany przeze mnie zarząd rozdysponował już 3 mld 236 mln zł, czyli prawie 72 proc. środ-

ków programu. Dzięki tym środkom, operatywności beneficjentów i iście mrówczej pracy pracowników urzędu marszałkowskiego, Podkarpacie przypomina w tej chwili wielki plac budowy. Z pewnością każdy mieszkaniec województwa już zauważa te zmiany.

Wiele inwestycji i projektów, które rozpoczął obecny zarząd, także tych w ramach RPO WP, kończyć będzie kolejny zarząd. Ja też kończyłem zadania poprzedników. Dobrym przykładem może być tu chociażby budowa nowego gmachu urzędu marszałkowskiego. To był projekt, który powstał za rządów śp. Leszka Deptuły, marszałka województwa podkarpackiego II kadencji.

– Kadencja obecnego Zarządu Województwa Podkarpackiego w dużej mierze była determinowana przez RPO WP. Czy jest Pan zadowolony, jako marszałek województwa podkarpackiego ze stanu wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego?

– Na początku obecnej kadencji zarząd województwa, negocjował z Komisją Europejską najkorzystniejsze – dla interesu województwa warunki, które decydowały o tym, aby ten program mógł osiągnąć sukces. RPO WP podpisałem jesienią 2007 roku. Wtedy też rozpoczęliśmy wdrażanie tego programu. Jak ciężka to była praca, doskonale zdają sobie sprawę specjaliści, którzy zajmują się tym na co dzień, oraz beneficjenci, którzy z niego korzystają.

Trudno wskazać dziś gminę, miasto, powiat, społeczność, które nie skorzystały z tych środków. Początkowo krytykowano nas, że unijne pieniądze zostaną zbyt szybko rozdysponowane. Okazało się jednak, że Ministerstwo Rozwoju Regionalnego stworzyło Krajową Rezerwę Wykonania, w wyniku której powstał swego rodzaju „wyścig” pomiędzy regionami o to, który z nich znajdzie się w krajowej czołówce pod względem rozdysponowania unijnych środków. Tym regionom, które znajdą się w czołówce zostaną przekazane dodatkowe pieniądze. Dzisiaj, kiedy już wiemy, że będziemy uczestniczyć w podziale Krajowej Rezerwy Wykonania (czyli 512 mln euro), mogę powiedzieć, że to wynik naszej ciężkiej pracy i beneficjentów, i urzędników.

– Dodatkowe środki unijne na pewno zyskały zainteresowanie samorządowców z regionu. Czy w Pana opinii RPO WP już teraz zmienia oblicze województwa?

– Myślę, że gdyby nie inwestycje współfinansowane w ramach RPO WP,

to skutki międzynarodowego kryzysu finansowego byłyby dużo bardziej odczuwalne w naszym województwie. Należy zaznaczyć, że podkarpacka gospodarka skutecznie oparła się kryzysowi w dużej mierze właśnie dzięki temu programowi. Końcowy efekt będzie można jednak ocenić dopiero po 2015 roku, wtedy, gdy wszystkie inwestycje zostaną już zakończone. Optymizmem napawa mnie fakt, że już dziś, przejeżdżając przez nasz region widać wiele doskonałych efektów wykorzystania unijnych środków. Budowane są nowe drogi, unowocześniane firmy, rozwijają się uczelnie wyższe. W październiku z rektorem Politechniki Rzeszowskiej prof. dr. hab. Andrzejem Sobkowiakiem podpisałem umowę na budowę bazy naukowo-badawczej Politechniki Rzeszowskiej. Inwestycja będzie współfinansowana w wysokości 68,5 mln zł ze środków RPO WP. Dzięki temu do 2012 roku powstaną m.in. innowacyjne laboratoria wyposażone w nowoczesną aparaturę, urządzenia i oprogramowanie. Te z kolei umożliwią, przy wykorzystaniu najnowszych rozwiązań technologicznych, kształcenie wysoko wykwalifikowanej kadry w zawodach poszukiwanych na regionalnym rynku pracy.

Już możecie Państwo podziwiać całkowicie odmienioną Filharmonię Podkarpacką im. A. Malawskiego w Rzeszowie. Za ponad 25 mln zł dofinansowania z Regionalnego Programu Operacyjnego sale koncertowe zostały przebudowane i przystosowane do wielkich spektakli muzycznych czy projekcji multimedialnych.

W pierwszym konkursie na bezpośrednie dotacje inwestycyjne dla przedsiębiorców w 2008 roku wpłynęło aż 730 wniosków na kwotę dofinansowania ponad 530 mln zł. Pierwotnie Zarząd Województwa Podkarpackiego dysponował kwotą ok. 137 mln zł, widząc potrzeby i oczekiwania, podjęliśmy decyzję o zwiększeniu puli środków do aż 337 mln zł. W drugim konkursie dla przedsiębiorstw w 2009 roku rozdzielonych zostało prawie 250 mln zł na inwestycje dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w ramach RPO WP. Tym samym Zarząd Województwa Podkarpackiego rozdysponował w sumie niemal 580 mln zł dla podkarpackich przedsiębiorstw. Te bezzwrotne dotacje wpływają na rozwój firm, a tym samym na gospodarkę regionu.

To tylko kilka przykładów, ale te dotacje i idące za nimi inwestycje zmieniają rzeczywistość, aby tworzyć przyszłość

Fot. J. Górnicki.

dla kolejnych pokoleń mieszkańców regionu. I to wcale nie są słowa na wyrost.

– Rozwój światowej gospodarki uzależniony jest obecnie od innowacyjnych rozwiązań i technologii. Jak na tym tle wypada województwo podkarpackie?

– Samorząd Województwa Podkarpackiego doskonale rozumie te uwarunkowania oraz potrzeby i wychodzi im naprzeciw. Duże znaczenie dla rozwoju innowacyjności województwa podkarpackiego mają Fundusze Europejskie, dzięki którym możemy współfinansować wiele innowacyjnych projektów, wywierających wpływ na nasze codzienne życie.

Olbrzymią rolę we wprowadzaniu innowacyjności mają podkarpackie uczelnie wyższe i przedsiębiorcy. My wspieramy ich działania. Samorząd Województwa Podkarpackiego realizuje projekt systemowy „Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regio-

nalnej Strategii Innowacji”, finansowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007 – 2013 o wartości 20 mln zł. Jego efektem będzie wzmocnienie instrumentów wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji. Te instrumenty zostały pomyślane jako: regionalne centrum transferu technologii i jego punkty kontaktowe w regionie, fora innowacyjności, a także konkursy poświęcone nowym technologiom i innowacyjnym ideom. Partnerem Samorządu Województwa Podkarpackiego w tym innowacyjnym projekcie jest m.in. jeden z najbardziej znanych w Europie klastrów lotniczych – Stowarzyszenie Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego „Dolina Lotnicza”.

Fora innowacyjności, organizowane w ramach tego projektu, mogą się dziś wydawać mało atrakcyjne. Być może to dla kogoś przerost formy nad treścią, ale ja wierzę, że są to działania podejmo-

wane dziś dla efektów, które będą jutro. Tylko potrzebny jest czas, tego nie da się zrobić z dnia na dzień.

– Województwo bardzo ambitnie walczyło o środki w ramach Krajowej Rezerwy Wykonania. Na co Pan Marszałek chciałby je przeznaczyć?

– Uważam, że pieniądze, które trafią do województwa podkarpackiego w ramach Krajowej Rezerwy Wykonania należałoby przeznaczyć przede wszystkim na drogi, infrastrukturę społeczną i oświatę. Tam potrzeby są ciągle duże i te obszary na pewno należałoby jeszcze mocniej dofinansować. Myślę, że będziemy musieli wzmocnić również tzw. kategorie lizbońskie, czyli środki przeznaczone na badania i rozwój, wzrost zatrudnienia i poprawę funkcjonowania przedsiębiorczości. Celem strategii lizbońskiej jest uczynienie gospodarki Unii Europejskiej najbardziej dynamicznym i konkurencyjnym regionem gospodarczym na świecie.

– Jakie dziedziny życia społeczno-gospodarczego wymagałyby, według Pana, największego wsparcia ze strony Funduszy Europejskich w nowym okresie programowania na lata 2015 – 2020, tak by dalej wspierać rozwój województwa?

– RPO WP daje już teraz bardzo dobre efekty, jeśli chodzi o poprawę infrastruktury technicznej, czy też pobudzanie innowacyjności. Tego procesu nie wolno zatrzymywać. Dzięki niemu wpisujemy się w strategię lizbońską.

W mojej ocenie, w momencie, kiedy wypracujemy już pewne dobra, powinniśmy skierować większą uwagę na obszar społeczny, związany ze wzmocnie-

niem rodziny jako jednostki społecznej. Ludzie są największym kapitałem. Wdrażanie innowacji jest ważnym elementem, ale ludzie, którzy tu mieszkają, którzy czują więź z Podkarpaciem i chcą tu zakładać rodziny, tworzą wspólnotę, bez której region by nie istniał. Również naukowcy wiążący się z naszym regionem tworzą kapitał, który musimy wykorzystać. Człowiek i inwestycje w człowieka to najważniejszy element wspólnoty samorządowej. To przede wszystkim te obszary powinny być brane pod uwagę w momencie, gdy będą planowane przyszłe unijne programy.

– Województwo podkarpackie jest w trakcie poszukiwania własnej drogi do skutecznego identyfikowania się wśród regionów Unii Europejskiej. Trzeba pogodzić jego oblicze związane z wykorzystywaniem wysokich technologii z obliczem tradycyjnego regionu rolniczego. Jak to zrobić?

– Te dwa obszary wcale nie pozostają ze sobą w sprzeczności. Na świecie poszukiwane są tereny, gdzie w nieskażonym środowisku, w sprzyjających dla człowieka warunkach, można rozwijać wysokie technologie, które wcale nie muszą degradować środowiska. Rolnictwo w woj. podkarpackim nie jest klasycznym rolnictwem obszarowym. Gospodarstwa rolne są często rozdrobione. Mamy tutaj bardzo ważne atuty: czyste powietrze i wodę, piękne krajobrazy, a nade wszystko dynamicznych i operatywnych ludzi. Wielu z nich już teraz widzi, że ogromną szansą dla podkarpackiego rolnictwa jest agroturystyka i produkcja ekologiczna. Przynoszą one

coraz lepsze efekty i stają się uzupełnieniem oferty turystycznej województwa.

Myślę, że jest to duża szansa dla podkarpackich rolników i jeszcze spory obszar do wykorzystania. Na terenie województwa mamy wiele pięknych terenów, nie tylko w Bieszczadach, z którymi nasz region jest głównie kojarzony, ale także w północnej jego części. Bardzo często te atuty, których na co dzień może nie zauważamy, są niezwykle atrakcyjne dla odwiedzających nasz region.

– Przed objęciem funkcji marszałka województwa przez wiele lat działał Pan w samorządzie terytorialnym. Obserwował Pan pracę samorządu województwa i współpracował z nim. Z pewnością miał Pan swój pogląd na temat funkcji marszałka. Czy potwierdził się on w praktyce?

– Funkcja marszałka to prawdziwe wyzwanie. Trzeba być stale otwartym na nowe sytuacje i możliwości, jakie niosą oraz starać się je wykorzystać na korzyść województwa. Zarządzanie tak szerokim wachlarzem spraw, począwszy od opieki społecznej, poprzez ochronę zdrowia, kulturę, oświatę, naukę, aż do wielkiej infrastruktury – takiej jak lotnisko i miliardy euro – chociażby w ramach RPO WP – wymaga nieustannej pracy, otwartości, szerokich horyzontów myślowych i odpowiedzialności za podejmowane decyzje. Województwo podkarpackie liczy 2 mln 100 tys. mieszkańców, czyli tyle, co niektóre kraje, np. Łotwa, a to oznacza, że mimo gigantycznej pracy do wykonania, nie można sobie pozwolić na błędy. Każda decyzja ma przecież wpływ na życie wielu ludzi.

Rozmawiał: **Piotr Jackowski**

Marszałek województwa podkarpackiego Zygmunt Cholewiński został wyróżniony w konkursie o nagrodę im. Grzegorza Palki. To konkurs dla najlepszych samorządowców, a nagroda w nim określana jest mianem samorządowego Oskara.

Samorządowy Oskar dla marszałka

Gospodarz naszego województwa znalazł się w zaszczytnym gronie 18 wyróżnionych oraz 6 laureatów nagrody – samorządowców z całej Polski. Zygmunt Cholewiński został doceniony „za działania na rzecz konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Podkarpacia”. Wyróżnienie odebrał 10 października w Warszawie z rąk Tadeusza Wróny - przewodniczącego Ligi Krajowej, oraz Jadwigi Palki - małżonki patrona nagrody.

Nagroda im. Grzegorza Palki została ustanowiona przez Ligę Krajową w maju 1997 roku. Honorując najlepszych urzędników samorządowych, Liga Krajowa honoruje tym samym jednego z najwybitniejszych przedstawicieli polskiego samorządu terytorialnego Grzegorza Palkę. Były prezydent Łodzi był znakomitym zarządcą,

wprowadził w mieście wiele oryginalnych rozwiązań organizacyjnych i finansowych. Stworzył i przez wiele lat kierował Unią Metropolii Polskich. Zginął przed laty w wypadku samochodowym.

Liga Krajowa zrzeszająca Ligi Miejskie i Ligi Wiejskie, opierająca swój program o hasło: Rodzina – Wspólnota lokalna – Ojczyzna, promuje wszelkie działania na rzecz kontynuacji demokratycznych reform w Polsce, wspierania reformy państwa w kierunku decentralizacji kompetencji i finansów publicznych oraz czerpiąc z dorobku pokoleń społeczności lokalnej wspiera wszelkie formy samorządności i tworzenia autentycznych więzi lokalnych integrujących mieszkańców.

B.P.

Od października Rzeszów jest jedynym miastem w Polsce, gdzie można zdobywać wiedzę w zakresie zarządzania komunikacją i infrastrukturą lotniczą. Są to studia ekonomiczne o specjalności aviation management w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania. W Europie funkcjonują zaledwie cztery uczelnie, które kształcą w tym fachu.

Do kariery na skrzydłach

Dość się na te studia nie było łatwo. O jedno miejsce ubiegały się trzy osoby. Wśród warunków, które musieli spełnić maturzyści były m.in.: biegła znajomość języka angielskiego oraz bardzo dobre wyniki z matematyki. Nauka zarządzania komunikacją i infrastrukturą lotniczą to nowość w Polsce. Na pierwszy rok w rzeszowskiej WSiZ na kierunku o tej specjalności przyjęto 60 osób. Są to zarówno mieszkańcy Polski, jak również obywatele Ukrainy, Nigerii czy Indii. Indeksy wręczono im podczas uroczystej i dość nietypowej immatrykulacji w murach międzynarodowego portu lotniczego Rzeszów – Jasionka w dniu 12 października br.

Nowy kierunek to odpowiedź na wyniki badań przeprowadzonych m.in. przez Urząd Lotnictwa Cywilnego i agencji zarządzania ruchem lotniczym UE. Dane wskazują, że w przyszłości na polskich lotniskach może zabraknąć nawet 25 tys. pracowników. Według badań, do 2030 r. ruch w europejskich portach lotniczych wzrośnie ponad dwukrotnie.

Studenci tej specjalności będą przygotowani nie tylko do zarządzania połączeniami lotniczymi i logistyki, ale poznają zasady zarządzania zyskiem lotniska oraz metody współpracy między liniami lotniczymi a portami lotniczymi. Rzeszowska uczelnia zapowiada, że aby zapewnić studentom dostęp do jak najlepszej wiedzy, będzie współpracować w tym zakresie z innymi ośrodkami akademickimi w Europie, które prowadzą już taką specjalność.

Na otwarcie studiów rzeszowska WSiZ otrzymała dofinansowanie z Unii Europejskiej. Dzięki temu dla przyjętych w tym roku nauka przez sześć semestrów będzie darmowa. Niestety, kolejne roczniki już będą musiały zapłacić.

Podczas immatrykulacji w murach rzeszowskiego lotniska, symboliczny czek na 5 tys. zł stypendium dla najlepszego studenta ufundowane przez samorząd wojewódzki wręczył na ręce rektora Tadeusza Pomianka, Stanisław Bajda, członek zarządu województwa podkarpackiego. 3 tys. zł stypendium ufundowała też jedna z firm z regionu, inne przygotowały miejsca na praktyki dla studentów, m.in. Adam Gajdek, konsul honorowy Republiki Federalnej Niemiec - dla czterech osób w Kraju Saary. Wśród studentów losowano nagrody: najważniejszą z nich był lot do Paryża.

Fot. K. Zajączkowski.

Najlepszy student na roku otrzyma stypendium w wysokości 5 tys. zł. Symboliczny czek w imieniu samorządu wręczył rektorowi Stanisław Bajda, członek zarządu województwa podkarpackiego.

Znamy przyjazne wsie w województwie

Gminy: Majdan Królewski, Zarszyn, Miejsce Piastowe, Przecław i Strzyżów zostały laureatami regionalnego etapu konkursu „Przyjazna wieś”. Jak się okazuje, to na terenie tych gmin funkcjonują miejscowości, w których udało się zrealizować duże i niezbędne dla mieszkańców projekty współfinansowane ze środków unijnych. Laureaci 26 października odebrali nagrody z rąk członka Zarządu Województwa Podkarpackiego Stanisława Bajdy.

Konkurs „Przyjazna wieś” ma na celu promocję innowacyjnych i efektywnych projektów o charakterze infrastrukturalnym o zasięgu lokalnym, regionalnym lub transregionalnym, sfinansowanych ze środków funduszy europejskich.

W kategorii infrastruktury technicznej pierwsze miejsce otrzymała gmina Majdan Królewski za projekt pt. „Oczyszczalnia ścieków dla części Gminy Majdan Królewski i Bojanów wraz z kanalizacją dla miejscowości Krzątko”. W kategorii infrastruktury społecznej najlepsza okazała się gmina Miejsce Piastowe za realizację projektu pt. „Klub przedszkolaka - alternatywne formy edukacji przedszkolnej na terenie Gminy Miejsce Piastowe”.

Zdobywcy pierwszego miejsca z obu kategorii będą reprezentować województwo w ogólnopolskim etapie konkursu.

B.P.

B.P.

Podkarpacka Nagroda Samorządowa.

Najlepsi samorządowcy nagrodzeni

Po raz dziesiąty wręczone zostały statuetki Podkarpackiej Nagrody Samorządowej dla najlepszego Starosty, Prezydenta, Burmistrza i Wójta. Laureatami tegorocznej – jubileuszowej X edycji zostali: Józef Rojek – starosta ropczycko - sędziszowski, Maria Kurowska – burmistrz Jasła, Jan Zuba – burmistrz Kolbuszowej, Józef Fedan – wójt gminy Trzebownisko. Nagrody wręczone zostały 23 września podczas uroczystej gali zorganizowanej przez Tygodnik Regionalny „Nowe Podkarpacie” i Podkarpackie Stowarzyszenie Samorządów Terytorialnych w Rzeszowie. Tegoroczna X edycja Podkarpackiej Nagrody Samorządowej przebiegała pod hasłem „Nasza gmina/nasze miasto/nasz powiat na finiszu kadencji 2006-2010”.

Wręczenie statuetek dla najlepszych samorządowców miało wyjątkowy charakter. W bieżącym roku obchodzimy 20-lecie odrodzonego samorządu terytorialnego, jak również 10-lecie powstania Podkarpackiego Stowarzyszenia Sa-

morządów Terytorialnych. Uroczystości rozpoczęła msza święta w kościele OO. Bernardynów w Rzeszowie. Po mszy w Wojewódzkim Domu Kultury odbyła się uroczysta konferencja.

20 LAT MINĘŁO...

Konferencję rozpoczął marszałek województwa podkarpackiego i jednocześnie przewodniczący Podkarpackiego Stowarzyszenia Samorządów Terytorialnych Zygmunt Cholewiński. Gospodarz regionu przywitał zgromadzonych gości, wśród których znaleźli się m.in.: wiceminister Zdzisław Gawlik, senator Władysław Ortyl, wicewojewoda Małgorzata Chomycz, przewodniczący Związku Gmin i Powiatów Polskich Kazimierz Barczyk, były europoseł Mieczysław Janowski, wiceprzewodnicząca Sejmiku Województwa Podkarpackiego Teresa Kubas-Hul oraz samorządowcy z województwa podkarpackiego.

Gałę uświetniły występy artystyczne dzieci i młodzieży z regionu.

Z okazji 20 - lecia odrodzonego samorządu terytorialnego w Polsce okolicznościowy wykład wygłosił dr Mieczysław Janowski. Prelegent przypomniał historię powstania samorządu oraz wszelkie zmiany, jakie zachodziły w tym czasie.

10-LECIE PSST

Podczas uroczystej gali Podkarpackie Stowarzyszenie Samorządów Terytorialnych obchodziło jubileusz 10-lecia. Marszałek i przewodniczący PSST Zygmunt Cholewiński przypomniał historię i cele stowarzyszenia.

Jubileusz był okazją do wręczenia odznak PSST. Złote odznaki otrzymali: Kazimierz Barczyk, Mieczysław Janowski, a srebrne: Zygmunt Cholewiński, Józef Michalik, Bolesław Bujak, Zbigniew Sawiński, Bożena Gmyrek, Jan Dziubiński, Jan Rajchel, Eugeniusz Galek, Zuzanna Paduch, Władysław Ochalik, Kazimierz Popiołek, Tadeusz Zubek i Piotr Błażewski.

NAJLEPSI SAMORZĄDOWCY

Tegoroczna edycja konkursu zapoczątkowanego 10 lat temu przez Tygodnik Regionalny „Nowe Podkarpacie” przebiegała pod hasłem „Nasza gmina/nasze miasto/nasz powiat na finiszu kadencji 2006-2010”. Oceniając nadesłane przez samorządy ankiety, komisja konkursowa brała pod uwagę m.in. inwestycje zrealizowane w latach 2009 - 2010, pozyskane wsparcie inwestycji, projekty zgłoszone do RPO, udział w programach rządowych czy działania podejmowane na rzecz ochrony środowiska i edukacji ekologicznej. Kapituła, w skład której

Podczas uroczystej gali na scenie zaprezentowali się uczniowie Zespołu Szkół Muzycznych im. Wojciecha Kilara w Rzeszowie.

weszli: przewodniczący X edycji PNS, wiceminister skarbu państwa Zdzisław Gawlik, przewodniczący Związku Gmin i Powiatów Polskich Kazimierz Barczyk, prezes zarządu ZTS Gamrat S.A. Andrzej Czajka, prezes Polskiego Radia Rzeszów Jarosław Gawlik, z-ca dyrektora Departamentu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Jan Jarosz, doradca wojewody podkarpackiego Marek Kot, dyr. Podkarpackiego Stowarzyszenia Samorządów Terytorialnych Zygmunt Nowak, poseł Stanisław Ożóg, prezes Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie Robert Perlak, główny specjalista TVP Rzeszów Henryk Pietrzak, prezes ZETO Rzeszów Ryszard Rzym, z-ca dyrektora Wydziału Środowiska i Rolnictwa Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego Stanisław Telesz, z-ca dyrektora Gabinetu Marszałka Województwa Podkarpackiego Wojciech Trzaska, prezes zarządu tygodnika „Nowe Podkarpacie” Tadeusz Więcek. Dyr. departamentu sprzedaży Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w Sanoku Ewa Zgłobicka dokonała wyboru laureatów. W kategorii „Powiat” laureatem został samorząd ropczycko-sędziszowski, w kategorii „Miasta duże” – Jasło, w kategorii „Miasta małe” – Kolbuszowa, w kategorii „Gmina” – Trzebownisko. Szefowie tych jednostek otrzymali pamiątkowe statuetki oraz po 10 tysięcy złotych od Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie dla samorządów przez nich kierowanych. Podkarpacka Nagroda Samorządowa odbywała się pod honorowym patronatem Prezydenta RP. Decyzja o przyjęciu honorowego patronatu i ufundowaniu dla laureatów pamiątkowych piór została podjęta 10 marca 2010 r.

LIDER SAMORZĄDNOŚCI, NAJLEPSZE STRONY INTERNETOWE, NAJPOPULARNIEJSI SAMORZĄDOWCY

Kapituła Podkarpackiej Nagrody Samorządowej przyznała ponadto dyplomy dla Liderów Samorządności w Województwie Podkarpackim. Otrzymali je: Stanisław Rokosz - wójt Dębicy, Zbigniew Sawiński - wójt Soliny, Piotr Przytoccki - prezydent Krosna, Tadeusz Ferenc - prezydent Rzeszowa, Władysław Bielawa - starosta dębicki i Józef Michalik - starosta lubaczowski. Wyróżniono również najlepsze strony internetowe. Najwyższe oceny specjalnie powołanej komisji otrzymały witryny Starostwa Po-

LAUREACI NAGRODY PODKARPACKIEGO STOWARZYSZENIA SAMORZĄDÓW TERYTORIALNYCH

Najzdolniejsza Młodzież Podkarpacia

Ernest Błaż ZS Ponadgimnazjalnych nr 3 w Krośnie, Edyta Marszałek Gimnazjum nr 3 w Przemyślu, Krystian Kusz ZSE w Rzeszowie, Mateusz Kępa LO w Tarnobrzegu, Sylwia Giefert Gimnazjum nr 2 w Ustrzykach Dolnych, Joanna Pełdiak I LO w Brzozowie, Marek Lis Gimnazjum w Czarnej, Mateusz Wojtaszek ZSTiO w Jarosławiu, Wojciech Dubiel Gimnazjum Publiczne w ZS w Warzycach, Mateusz Wawrzyniec Pleban LO w Kolbuszowej, Maciej Głowacki ZSP w Posadzie Górnej, Maciej Solon LO w Lesku, Tomasz Łuczak LO w Nowej Sarzynie, Sebastian Borowiec Technikum w Zespole Szkół w Oleszycach, Marcin Michna ZS nr 1 w Łańcucie, Stanisław Robak Publiczne Gimnazjum w Pławie, Piotr Zielonka ZS Gimnazjum w Krzeszowie, Sylwia Grzegorzak LO w Dubiecku, Maciej Hołub Gimnazjum nr 1 w Przeworsku, Aleksandra Kisiel ZS nr 1 powiat ropczycko-sędziszowski, Agnieszka Medelczyk ZSZ w Dynowie, Paweł Bondaruk I LO w Sanoku, Piotr Balbier Gimnazjum nr 5 w Zespole Szkół nr 3 w Stalowej Woli, Radosław Dziadosz Gimnazjum w Wiśniowej, Karolina Golonka ZS Ogólnokształcących w Grębowie.

Od lewej: Józef Rojek – starosta ropczycko – sędziszowski, Józef Fedan – wójt gminy Trzebownisko, Maria Kurowska – burmistrz Jasła, Jan Zuba – burmistrz Kolbuszowej.

wiatowego w Strzyżowie, Urzędu Miasta i Gminy w Lesku i Urzędu Gminy w Łańcucie. Również w tegorocznej edycji PNS mieszkańcy mogli wybrać Najpopularniejszego Samorządowca Społeczności Podkarpackiej. Ten tytuł otrzymali: Józef Michalik – starosta lubaczowski, Janusz Chodorowski – prezydent Mielca, Jacek Sołek – burmistrz Kańczugi oraz Zbigniew Sawiński – wójt Soliny. Uroczystości w Rzeszowie były również okazją do nagrodzenia najzdolniejszej młodzieży

na Podkarpaciu. Wyróżniono po jednym uczniu z każdego powiatu. Podczas gali wyróżniono ponadto siedem lokalnych czasopism: „Głos Tyczyna”, „Gazetę Łańcucką”, „Gazetę Bieszczadzką”, „Wagę i Miecz”, „Dukłę.pl”, „Kurier Błażowski” i „Wiadomości Brzozowskie”. Na scenie zaprezentowali się uczniowie Zespołu Szkół Muzycznych im. W. Kilara w Rzeszowie.

M. Miśkiewicz

Oprócz budowy prawie 2 km nowej drogi do przejścia granicznego w Budomierzu, wyremontowany zostanie ponad 11-km odcinek istniejącej drogi wojewódzkiej nr 866, prowadzący od wschodniej granicy do Lubaczowa. Oficjalne rozpoczęcie prac odbyło się 4 października z udziałem podkarpackich posłów, gospodarzy województwa oraz lokalnych władz i przedstawicieli wykonawcy.

Przejście z drogą

Fot. Archiwum.

Investycja dotyczyć będzie przebudowy drogi wojewódzkiej nr 866 łącznie z budową małego ronda w Lubaczowie, przebudową mostu na rzece Lubaczówce w miejscowości Lubaczów, przebudową mostu przez potok Zamiło w Krowicy Hołodowskiej oraz budową drogi dojazdowej do przejścia granicznego. Cała inwestycja kosztować będzie 91 mln zł, z tego ponad 77 mln zł dofinansowane zostanie z RPO, reszta środków pochodzić będzie z budżetu województwa. Jak podkreśla marszałek województwa podkarpackiego Zygmunt Cholewiński, inwestycja ta została wpisana na listę zadań kluczowych RPO. Jest jednym z najpilniejszych i najważniejszych zadań realizowanych przez samorząd województwa. Nowe przejście i solidna droga oznacza sprawny przejazd na Wschód, a to może przełożyć się na rozwój współpracy międzynarodowej. Przejście graniczne w Budomierzu ma zostać uruchomione w 2012 r. W tym samym roku zakończy się remont i budowa drogi dojazdowej.

st

Od lewej: wicemarszałek województwa podkarpackiego Kazimierz Ziobro, poseł Mieczysław Golba, przewodniczący sejmiku Andrzej Matusiewicz, poseł Tomasz Kulesza, wojewoda podkarpacki Mirosław Karapyta na placu budowy drogi dojazdowej do nowego przejścia granicznego.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013 umożliwi niebawem realizację sportowych marzeń młodzieży w Dębicy. Przy tamtejszej Szkole Podstawowej nr 10 rozpoczęła się bowiem budowa Centrum Edukacyjno-Sportowego. Na realizację inwestycji, która pochłonie ponad 8 mln zł, miasto uzyska dofinansowanie z RPO WP.

Centrum sportowe za 8 mln

Fot. Urząd Miejski w Dębicy

Poświęcenie i wmurowanie aktu erekcyjnego pod budowę Centrum Edukacyjno-Sportowego w Dębicy odbyło się 1 października, wspólnie z uroczystościami 20-lecia funkcjonowania Szkoły Podstawowej nr 10.

W imieniu Samorządu Województwa Podkarpackiego w uroczystościach wziął udział Czesław Łączak - wiceprzewodniczący sejmiku. Po odczytaniu aktu erekcyjnego przez Mariusza Zająca - dyrektora Szkoły Podstawowej nr 10, dokument podpisał Mariusz Szewczyk pełniący funkcję burmistrza Dębicy. Następnie akt został poświęcony przez księdza dr. Kazimierza Fąfarę i wmurowany w jedną ze ścian budynku. Projekt pt. „Budowa placówki o charakterze centrum edukacyjno-sportowym na osiedlu Kępa w Dębicy” realizowany jest w ramach RPO WP w ramach działania: Infrastruktura edukacyjna. Wartość całkowita projektu to 8,7 mln zł; kwota dofinansowania z EFRR wyniesie ponad 3,2 mln zł.

Od lewej: wiceprzewodniczący sejmiku Czesław Łączak, szef stowarzyszenia „Dziesiątka” Szczepan Mroczek, poseł Jan Warzecha oraz z-ca burmistrza Dębicy Andrzej Reguła podczas rozpoczęcia inwestycji.

KS

Ambasador Federacji Rosyjskiej w Polsce
Alexander Alekseev był w październiku gościem marszałka
Zygmunta Cholewińskiego.

Ambasador Rosji z wizytą

W spotkaniu, mającym charakter kurtuazyjny, uczestniczyli ponadto: Elena Bobrysheva - Attaché kulturalny, Andrey Potiomkin - dyrektor Ro-

syjskiego Ośrodka Nauki i Kultury w Warszawie, Stefan Nawrot - prezes Zarządu Krajowego Stowarzyszenia Współpracy Polska - Wschód oraz Stanisław

Jucha - Prezes Podkarpackiego Oddziału Stowarzyszenia Współpracy Polska - Wschód. Na spotkaniu z ambasadorem obecny był również wojewoda podkarpacki Mirosław Karapyta.

Wizyta ambasadora w województwie podkarpackim miała charakter kurtuazyjny i związana była z odbywającymi się „Dniami Rosji w Województwie Podkarpackim”. Podkarpackie to pierwsze województwo, do którego udał się nowo powołany, bo urzędujący od sierpnia 2010 r. ambasador Rosji.

Podczas spotkania marszałek Zygmunt Cholewiński przedstawił walory inwestycyjne województwa. Wiele uwagi poświęcił na omówienie spraw związanych z funkcjonowaniem przemysłu lotniczego w naszym regionie oraz kondycją międzynarodowego portu lotniczego Rzeszów - Jasionka. Gospodarz regionu zaznaczył, iż gwarantem rozwoju tej gałęzi przemysłu w naszym województwie jest Politechnika Rzeszowska, posiadająca potężne zaplecze naukowo-badawcze oraz ośrodek szkolenia pilotów. W trakcie tej wizyty omówione zostały także możliwości współpracy pomiędzy województwem podkarpackim a regionami rosyjskimi w dziedzinie kultury i turystyki.

BP

Fot. M. Tobiasz-Dawidowicz

Podczas rozmów z ambasadorem, marszałek Zygmunt Cholewiński omawiał kwestie związane z przemysłem lotniczym w naszym regionie.

Program Promocji Gospodarczej Polski Wschodniej na lata 2009 – 2015 był głównym punktem programu konferencji zorganizowanej pod koniec września w Rzeszowie przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych. Partnerami tego przedsięwzięcia był Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego oraz Centrum Obsługi Inwestora Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. Na konferencję przybyli przedsiębiorcy oraz przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego.

Inwestorzy na Wschód

W trakcie spotkania Agnieszka Łukaszewska-Wojnarowska, dyrektor departamentu rozwoju regionalnego PAIiIZ, przedstawiła założenia Programu Promocji Gospodarczej Polski Wschodniej w latach 2009 - 2015. Nadmienila przy tym, że ważne jest, aby w Polsce Wschodniej inwestowały nie tylko podmioty zagraniczne, ale również krajowe. Następnie Monika Gąsiorowska, dyrektor biura ds. realizacji projektu w PAIiIZ, opowiedziała o warunkach uczestnictwa w targach i misjach gospodarczych organizowanych i finansowanych przez PAIiIZ. Natomiast Janusz Ramski, wiceprezes zarządu Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A., przedstawił ofertę Centrum Obsługi Inwestora. Zda-

niem Ramskiego, województwo podkarpackie jest magnesem dla inwestorów różnych branż, również tych z międzynarodowym kapitałem. Dzięki temu prawdopodobnie do końca 2010 r. zostanie wypełniona całkowita powierzchnia Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego Aeropolis, który w przeciągu trzech najbliższych lat ma szansę stać się wizytówką regionu. Uczestników konferencji bardzo zainteresował temat omawiany przez Wojciecha Waryszewskiego, eksperta w zakresie promocji gospodarczej i pozyskiwania inwestorów. Zdaniem Waryszewskiego, małe gminy nie powinny bać się myślenia o zagranicznym kapitale. Warunkiem powodzenia nie jest wielkość obszaru administra-

cyjnego lecz znajomość mocnych stron gminy i jasno określony charakter poszukiwanego inwestora. Natomiast Alen Sierżega, reprezentujący Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, przedstawił charakterystykę działań promocyjnych dla przedsiębiorców oraz jednostek samorządów terytorialnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013. Zebranych zainteresowała zwłaszcza dostępność środków z Funduszy Europejskich. Szczegółowo zostało omówione Działanie 1.4 dotyczące promocji gospodarczej i aktywizacji inwestycyjnej regionu, do którego nabór planowany jest na styczeń 2011 r. W ramach działania można uzyskać dofinansowanie wynoszące 70 proc. wydatków kwalifikowanych. Zainteresowanie audytorium wzbudził Rządowy Program Wspierania Eksportu. Aleksandra Galicka z departamentu wspierania handlu zagranicznego omówiła instrumenty finansowania krótkoterminowego, natomiast Mariusz Omaleńczuk przedstawił ofertę kredytu dla banku nabywcy w ramach Rządowego Programu Wspierania Eksportu.

Dorota Bienias

Zamiast składowany - jest przerabiany i wykorzystywany ponownie. W jednej ze stalowowolskich firm ze złomu powstaje paliwo alternatywne. Rocznie na wióry miełe się tu ponad 40 tys. ton odpadów. Przy produkcji paliwa alternatywnego firma korzysta z urządzeń zakupionych dzięki funduszom unijnym.

Paliwo z odpadów

Fot. Wtór - Steel

Uruchamianie linii i pierwszy załadunek odpadów ładowarką na podajnik.

Ponad 1,057 tys. podpisanych umów i decyzji na kwotę dofinansowania 2528,9 mln zł i ponad 1,383 tys. wniosków o wartości ponad 3487,6 mln zł już zatwierdzonych do realizacji – tak w połowie października w liczbach przedstawiała się realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego 2007 – 2013.

Konferencja o RPO

Przedstawiciele gmin, firm, instytucji i stowarzyszeń wzięli udział w konferencji podsumowującej wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013. Uczestnicy spotkania w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego mieli okazję wysłuchać przedstawiciela Ministerstwa Finansów. Beata Kowalewska, z-ca dyrektora z Departamentu Ochrony Interesów Finansowych Unii Europejskiej, omówiła zadania instytucji audytowej oraz doświadczenia zebrane w trakcie prowadzonych audytów systemów zarządzania i kontroli oraz audytów operacji. W trakcie konferencji o perspektywach rozwoju lotniska dzięki dostępności funduszy Unii Europejskiej mówił również Stanisław Nowak, prezes Portu Lotniczego Rzeszów – Jasionka. Zasady funkcjonowania i rozwój Parku Naukowo-Technologicznego, dzięki funduszom unijnym relacjonował także Waldemar Pijar, prezes RARR. Swoimi opiniami na temat uruchomienia innowacyjnej linii produkcji części lotniczych podzielili się też właściciele firmy „WB” z Woli Mieleckiej.

Marta Matczyńska, dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego, przedstawiła natomiast stan wdrażania RPO w naszym regionie. Tylko od początku 2010 r. na konta beneficjentów trafiło już ponad 730,69 mln zł. Od początku uruchomienia Programu do dnia 30 września 2010r. przekazano środki w wysokości 967,4 mln zł, w tym w ramach zaliczek 286,68 mln zł – przypomniła zebranych dyrektor Matczyńska.

st

Zakład Wtór – Steel działa pod tą nazwą od 5 lat. To jednak firma, która powstała na bazie spółki, zajmującej się w przerabianiem złomu stalowego od osiemnastu lat. Za pieniądze pochodzące z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego firma wybudowała m.in. nową halę przemysłową o powierzchni 867 m². Ponadto zakupione, zainstalowane i uruchomione zostały urządzenia wchodzące w skład linii do produkcji paliw alternatywnych. Wartość dofinansowania z RPO WP wyniosła niemal 2,8 mln zł, przy całkowitej wartości inwestycji ponad 7,5 mln zł. Powstało tu także laboratorium kontroli jakości ze sprzętem badawczym do przeprowadzania niezbędnych analiz jakościowych dostarczanych odpadów i produktu końcowego. - Dofinansowanie unijne miało znaczący wpływ na realizowany przez nas projekt – mówi Krzysztof Brzozowski, z-ca dyrektora ds. produkcyjno-handlowych. Dzięki Funduszom Europejskim mogliśmy zrealizować projekt, który pozwoli na zagospodarowanie rocznie ok. 5 tys. ton odpadów własnych, powstających podczas strzępienia zużytych pojazdów wycofanych z eksploatacji. Inwestycja daje również możliwość zagospodarowania ok. 40 tys. ton rocznie wielu grup odpadów palnych innych niż niebezpieczne (tworzywa sztuczne, guma, drewno, tekstylia) powstających w naszym regionie, które do tej pory unieszkodliwiane były poprzez składowanie. Produkcja paliw alternatywnych pozwala obniżyć ilość składowanych odpadów, a jednocześnie daje możliwość wykorzystania zawartej w nich energii. Tym bardziej, że dyrektywy unijne zmuszają właścicieli odpadów do ciągłego ograniczania ilości odpadów kierowanych na składowiska. Nasza działalność to jeden z niewielu sposobów rozwiązujących problem odpadów, którymi coraz bardziej się „zasypujemy” – podkreśla wicedyrektor Krzysztof Brzozowski.

Realizacja inwestycji pn. „Zakup i wdrożenie innowacyjnej technologii wytwarzania paliw alternatywnych z odpadów” podzielona była na dwa etapy. W ramach prac zmodernizowano również plac magazynowo-manewrowy znajdujący się przy obiekcie oraz wykonano instalację odwadniającą teren.

Paliwo alternatywne stosowane jest głównie w przemyśle cementowym jako zamiennik węgla kamiennego i mazutu. Uzyskiwane jest w procesie odzysku odpadów posiadających wartość opałową.

st

Rozstrzygnięto konkurs pt. „Polska Pięknieje „7 Cudów Funduszy Europejskich”. Spośród 138 projektów, zgłoszonych do trzeciej edycji konkursu „Polska Pięknieje” kapituła przyznała w różnych kategoriach 7 nagród głównych, w tym dla Muzeum Regionalnego w Stalowej Woli za realizację projektu „Dostępne Muzeum” w kategorii „Turystyka transgraniczna i międzynarodowa”. Wręczenie nagród zwycięzcom konkursu odbyło się 1 października br. w Teatrze Dramatycznym w Warszawie.

Muzeum w Stalowej Woli nagrodzone

Muzeum w Stalowej Woli otrzymało nagrodę za realizację projektu „Dostępne Muzeum. Zintegrowany program dla osób niepełnosprawnych”. Statuetkę odebrała z rąk Elżbiety Bieńkowskiej, Ministra Rozwoju Regionalnego, autorka projektu dyrektor Lucyna Mizera wraz

ze współpracującą przy tworzeniu programu Edytą Lisek - Lubaś.

Ideą konkursu „Polska Pięknieje „7 Cudów Funduszy Europejskich” jest wyłonienie najlepszych projektów realizowanych przy współfinansowaniu Funduszy Europejskich, które przyczyniają się do podniesienia atrakcyjności

turystycznej i kulturalnej Polski. W tym roku wśród zgłoszonych przedsięwzięć znalazły się zarówno duże obiekty turystyczne czy ogólnopolskie kampanie promujące walory turystyczne regionów, jak i mniejsze, lecz bardzo interesujące projekty kulturalne, turystyczne i sportowe.

„Dostępne Muzeum” to nowatorski program edukacyjny dla osób niepełnosprawnych, obudowany inicjatywami artystycznymi, pedagogicznymi, wydawniczymi, multimedialnymi, stanowiący pole kompleksowego oddziaływania edukacyjnego i promocyjnego. Projekt zrealizowano ze środków Programu Sądztwa Interreg IIIA/Tacis 2004 - 2006 Polska – Białoruś - Ukraina.

Efektom podjętych działań jest nie tylko zdobycia muzealny dziedziniec galeria rzeźb przeznaczonych do percepcji dotykowej, wyposażona w podpisy alfabetem Braillea, ale też sukcesywna likwidacja barier architektonicznych wewnątrz gmachu i coraz szersza oferta edukacyjna dla gości niepełnosprawnych. - Muzeum planuje następne działania, nie tylko inwestycyjne – mówi dyrektor Lucyna Mizera. – Będziemy organizować cykl szkoleń poświęconych problemom obsługi gości niepełnosprawnych w muzeum. Ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w budynku Muzeum ma powstać jeszcze w tym roku wyposażona w sprzęt multimedialny sala zabaw edukacyjnych dla osób niepełnosprawnych. Również wystawa stała będzie zmodernizowana z wykorzystaniem multimedialnych technik prezentacji oraz interaktywnych eksponatów stanowiących edukacyjne narzędzie w procesie poznawania dziedzictwa kulturowego przez osoby niepełnosprawne. W te zamierzenia wpisuje się także projekt „Poczuj Sztukę” – innowacyjne narzędzie edukacyjne w procesie poznawania sztuki i rozwijania ekspresji twórczej wśród osób niepełnosprawnych, wykorzystujące interaktywną przestrzeń, działającą na różne zmysły np.: wzroku, słuchu, węchu i dotyku.

Nagrodzone projekty zostaną objęte szeroką ogólnopolską kampanią promocyjną poprzez informacje w mediach, albumy, broszury, filmy czy multimedialną wystawę „Polska Pięknieje”. Warto podkreślić, że w wyniku tych działań MKiDN wyznaczyło stalowowolskie Muzeum jako instytucję wiodącą w Polsce w tematyce obsługi gości niepełnosprawnych.

Magdalena Wielgocka

I. Fac

Fot. Archiwum muzeum.

Muzeum Regionalne w Stalowej Woli

Ekspozycja malarstwa Zdzisława Beksińskiego, którą uroczyste otwarto we wtorek 5 października w siedzibie Parlamentu Europejskiego, wzbudziła bardzo duże zainteresowanie. Jeszcze długo po jej otwarciu oblegana była przez zwiedzających.

Beksiński w Brukseli

Wystawa „Zdzisław Beksiński - Mroki podświadomości” odbyła się pod honorowym patronatem Przewodniczącego Parlamentu Europejskiego Jerzego Buzka. Była ona częścią zorganizowanej w gmachu Parlamentu Europejskiego promocji Województwa Podkarpackiego. Na otwarciu wystawy obecny był marszałek województwa podkarpackiego Zygmunt Cholewiński.

W otwarciu imprezy udział wziął dyrektor Muzeum Historycznego w Sanoku Wiesław Banach, prywatnie przyjaciel zmarłego przed kilku laty artysty, który opowiadał o swojej znajomości z Beksińskim.

Zdzisław Beksiński urodził się w 1929 roku w Sanoku, gdzie - po ukończeniu studiów architektonicznych - mieszkał do lat 70. Pracował jako stylista w Dziale Głównego Konstruktora Sanockiej Fabryki Autobusów „Autosan”. Stworzył tam stylistykę kilku prototypowych autobusów i mikrobusów. W 1977 r., po decyzji władz miasta o rozbiórce rodzinnego domu Beksińskich opuścił Sanok. Artysta został zamordowany w 2005 roku w swoim mieszkaniu na warszawskim Mokotowie. Międzynarodową sławę zdobywał w latach 70. i 80. Jego obrazy prezentowane były w prestiżowych galeriach na całym świecie. Jest jedynym Europejczykiem, który ma stałą ekspozycję w muzeum sztuki w japońskiej Osace.

Udział posterunku MO Rybotycze w walkach z banderowcami w latach 1944 - 1948

W 1943 r. Ukraińska Powstańcza Armia z rozkazu kierownictwa cywilnego Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów – banderowców na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej dokonała ludobójstwa Polaków. OUN(B) uważała, że poprzez wymordowanie polskiej ludności i innych obcych narodowo mieszkańców „prastarych ziem ukraińskich” doprowadzi się do budowy jednolitego pod względem etnicznym państwa ukraińskiego. unicestwieniu podlegali wszyscy Polacy, w tym starcy, kobiety i dzieci. Pierwsza część wspomnianego planu została zrealizowana. W 1944 r. ukraińskie podziemie przystąpiło do realizacji czystki etnicznej na terenie obecnej południowo-wschodniej Polski. Zorganizowano oddziały UPA na tym obszarze. W pierwszej kolejności mordowano osoby związane z przedwojenną administracją polską, księży rzymskokatolickich, inteligencję, a także ludność wybranych miejscowości. Nadejście Armii Czerwonej w lecie 1944 r. i sowiecka okupacja zahamowały czystkę etniczną.

We wrześniu 1944 r. utworzono gminę zbiorczą w Rybotyczach k. Przemysła, która obejmowała tereny przedwojennej gminy Rybotycze i część gminy Nowo-

siółki Dydyńskie. Obecnie teren byłej gminy Rybotycze należy do gminy Fredropol. Gmina od 1944 r. administracyjnie należała do powiatu przemyskiego województwa rzeszowskiego. Na jej terenie większość ludności stanowili Ukraińcy. Polacy zamieszkiwali w większych skupiskach w północno-wschodniej części gminy przy granicy ZSSR we wioskach: Rybotycze, Kalwaria Paclawska, Paclaw, Hwniki i Nowosiółki Dydyńskie. Na terenie gminy Rybotycze zamieszkiwała nieliczna mniejszość niemiecka. Natomiast tutejsi Żydzi w większości zostali wymordowani w okresie okupacji niemieckiej, ci, którzy przeżyli holocaust opuścili tę okolicę tuż po przybyciu wojsk sowieckich. Podziały narodowościowe odpowiadały podziałom religijnym. Polacy byli rzymskimi katolikami. Natomiast Rusini, nazywani przez miejscową ludność Ukraińcami, dopiero od czasów II wojny światowej byli obrządku grecko-katolickiego. Zazwyczaj religia decydowała o przynależności narodowej danej osoby. Najbardziej aktywni w ukraińskim podziemiu byli mieszkańcy wsi Jamna Dolna i Górna. W Jamnie znajdowała się siedziba II rejonu OUN, któremu podlegały struktury cywilne ukraińskiego podziemia w całej gminie Rybotycze.

UTWORZENIE POSTERUNKU MILICJI OBYWATELSKIEJ W RYBOTYCZACH

Nowe komunistyczne władze w każdej gminie starały się utworzyć posterunki Milicji Obywatelskiej. Posterunek MO w Rybotyczach powstał 1 września 1944 r. Został założony przez Karola Radwańskiego, Michała Bardzińskiego i Jana Łanika. W początkowym okresie w jego skład wchodziło 8 milicjantów, którzy na swoim uzbrojeniu posiadali tylko jeden karabin. Pierwszym komendantem został przedwojenny podoficer broni pancerniej Karol Radwański. Dość szybko liczba milicjantów wzrosła do 26. Obsadę posterunku stanowili Polacy miejscowego pochodzenia. Milicjanci nie mieli przekonania komunistycznych. Polacy na terenach objętych działalnością OUN i UPA wstępowali do MO aby ratować życie i mienie polskiej ludności przed banderowcami. Nad wieloma posterunkami kontrolę sprawowała Armia Krajowa. Żołnierze AK zorganizowa-

wali komendy powiatowe MO w Lubaczowie i Jarosławiu. Pod przykrywką milicji wykonywano zadania Polskiego Państwa Podziemnego. Siedziba posterunku w Rybotyczach mieściła się w budynku, który zajmowała wojenna komenda Armii Czerwonej.

Milicjanci z posterunku w Rybotyczach od jesieni 1944 r. wspólnie z wojskiem sowieckimi uczestniczyli w akcjach przeciw banderowcom. 22 kwietnia 1945 r. patrol milicjantów jadący dwiema furmankami przez wieś Trójca, został ostrzelany przez ukraińskie podziemie. Zginął wówczas milicjant Bronisław Misiński.

PONOWNA AKTYWIZACJA UPA

Ponowny wzrost aktywności UPA nastąpił późnym latem i jesienią 1945 r. OUN ogłosiła przymusowy pobór do wojska młodych mężczyzn narodowości ukraińskiej. Tworzono nowe sotnie. Pod koniec grudnia 1945 r. w pierwszym okręgu OUN obejmującym Beskid Niski, Bieszczady, Pogórze Przemyskie przeważnie jedna sotnia działała na terenie jednego rejonu. Mieszkająca tam ludność ukraińska musiała dostarczać rekrutów, zaopatrywać sotnie w żywność, odzież i obuwie. Broń i części umundurowanie oddziały UPA zdobywały w walce. UPA atakowała nawet garnizony WP. Rejon, do którego była przypisana sotnia był obszarem jej przebywania i walki. O przejściu na inny teren musiano każdorazowo informować tamtejsze władze OUN. Na terenie gminy Rybotycze od późnej jesieni 1945 r. do czerwca 1947 r. operowała sotnia „U-7” Grzegorza Jankowskiego „Łastiwki”. Jankowski w okresie niemieckiej okupacji był ukraińskim policjantem w niemieckiej służbie. Ponadto na terenie gminy Rybotycze przebywały czasowo sotnie Włodzimierza Szczygelskiego „Burlaki” („U-4”) i Jarosława Kociółka „Kryłacza” („U-6”).

Szereg wsi w tym rejonie po wysiedleniu ludności ukraińskiej do ZSRS, zostało spalonych przez banderowców. O akcji palenia opuszczonych poukraińskich wsi wspominają raporty dowództwa UPA. W gminie Rybotycze 7 kwietnia 1946 r. sotnia „Łastiwki” spaliła Arłamów, Sopotnik i Leszczyny. Stało się tak, ponieważ kierownictwo OUN uważało, że zniszczenie gospodarstw zapobiegnie zasiedleniu tych terenów przez Polaków - uchodźców z ZSRS.

Wieści o masowych, okrutnych mordach dokonywanych przez UPA na Kresach i widok łun nad wysiedlonymi wsiami działały przynębiająco na miejscowych Polaków. Wielu obawiało się o własne życie, ludność cywilna z polskich wsi tygodniami nie nocowała we własnych domach.

Zdjęcie milicjanta Tadeusza Hładi, 28 czerwca 1946 r. został ciężko ranny w Sólcy, następnie zamordowali go banderowcy.

Pomimo wzrostu sił UPA w październiku 1945 r. stan posterunku MO w Rybotyczach zmniejszono do 8 ludzi. Wobec ukraińskiej akcji likwidowania posterunków MO, posterunek został przeniesiony 3 stycznia 1946 r. do Nowosiółek Dydyńskich. Siedziba w Nowosiólkach Dydyńskich mieściła się w murowanym budynku w pobliżu granicy państwowej z ZSRS. Strefa przygraniczna uważana była za stosunkowo bezpieczną, oddziały UPA rzadziej się w niej pojawiały. Czasami wojsko sowieckie przechodziło granicę i na terytorium Polski organizowało zasadzki przeciw ukraińskiemu podziemiu. Zapewne także liczono na pomoc sowieckich pograniczników w czasie bezpośredniego ataku ukraińskiego podziemia na posterunek. Mianowano nowego komendanta, którym został Jan Hawryś.

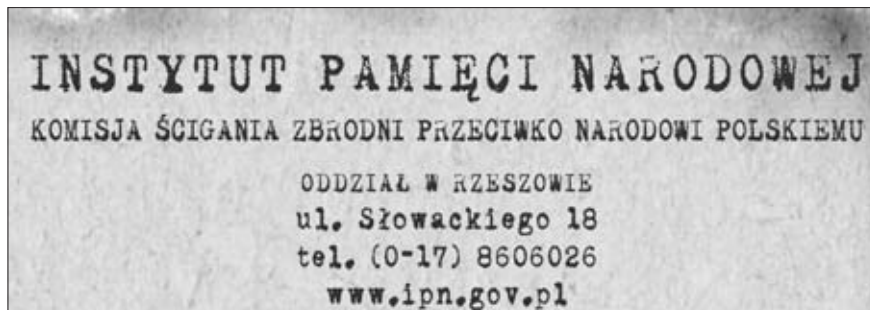
ROZBROJENIE POSTERUNKU

Nocą z 11 na 12 lutego 1946 r. czota (pluton) 519 z sotni Grzegorza Jankowskiego „Łastiwki” otoczyła posterunek w Nowosiólkach Dydyńskich. Ukraińcy wezwali milicjantów do poddania się. Wobec przewagi wroga, (w budynku było tylko 3 funkcjonariuszy MO), obsada posterunku poddała się. Milicjanci po rozbrojeniu zostali wypuszczeni wolno. UPA zdobyła: 11 karabinów, 2 PPSz, 1 PPS, 30 granatów oraz 2000 sztuk amunicji. Zniszczono murowany budynek posterunku. Według ukraińskiego meldunku, zniszczenie posterunku było głównym celem akcji. Ukraińskie podziemie obawiało się, że w budynku tym powstanie strażnica WOP.

Posterunek został odtworzony 20 marca 1946 r. w Kalwarii Paclawskiej. Nową siedzibę umieszczono w kompleksie murowanych budynków klasztornych oo. Franciszkanów, gdzie do tej pory znajduje się cudowny obraz Matki Boskiej, czczony również przez grekokatolików. Liczono, że ze względu miejsce kultu Kalwaria nie będzie celem ataku. Ten sam gmach od 7 marca 1946 r. zajmowała placówka WOP. Załoga posterunku wynosiła 9 milicjantów. Ponadto w Kalwarii stacjonowało okresowo od 45 do 150 żołnierzy WOP. Posterunek posiadał łączność telefoniczną z Przemyślem, lecz ukraińskie podziemie mogło podsłuchiwać rozmowy.

ZASADZKA W SÓLCY

W dniu 28 czerwca 1946 r. trzech milicjantów z posterunku MO w Kalwarii Paclawskiej wyruszyło do Komendy Powiatowej w Przemyślu po zaopatrzenie i pobory. W skład patrolu wchodził: kpr. Michał Rudawski (dowódca patrolu), kpr. Ludwik Machunik i szer. Tadeusz Hładio.

Milicjanci jechali wynajętą furmanką, woźnicą był Michał Hamryszczak z Huwnik. Do patrolu przyłączył się Jan Rudawski, mieszkaniec Kalwarii Paclawskiej. Tego samego dnia w drodze powrotnej patrol został zaatakowany przez jeden z rojów (drużyna) czoty 510 N.N. „Wańki” z sotni Włodzimierza Szczygelskiego „Burlaki”. Jako piersi zginęli milicjant Ludwik Machunik i cywil Jan Rudawski z Kalwarii. Ciężko ranny milicjant Tadeusz Hładio został zamordowany przez banderowców strzałem w głowę. Milicjant Michał Rudawski próbował uciec lecz został ranny. Banderowcy uprowadzili go i zamordowali. Lekko ranny został woźnica Michał Hamryszczak z Huwnik. Według raportu dowództwa Odcinka Taktycznego „Lemko” UPA zdobyła: 3 karabiny, 22 konserwy mięsne, 6 puszek margaryny i 600 papierosów. Cytowany dokument nie wspomina o mundurach, obuwiu i bieliźnie, które ściągnięto z poległych i ok. 10 000 zł porobów zrabowanych milicjantom. Śmierć czterech osób w Sólcy wstrząsnęła polską społecznością gminy Rybotycze i wywołała wzrost niechęci do ludności ukraińskiej.

LIKWIDACJA PODZIEMIA BANDEROWSKIEGO

Sotnia „Łastiwki” przebywała na terenie gminy Rybotycze do operacji „Wisła” w 1947 r. Milicjanci z posterunku w Kalwarii Paclawskiej jako przewodnicy brali udział w obławach przeciw UPA i OUN organizowanych przez Wojsko Polskie. Posterunek w czasie operacji „Wisła” został przeniesiony do Huwnik, a po jej zakończeniu powrócił do Rybotycz.

Na początku czerwca 1947 r. sotnie „Burlaki”, „Łastiwki” i „Krylacz” skoncentrowały się w lasach na południe od Birczy. Dowództwo nad grupą objął „Burlaka”. WP było na ich tropie i wkrótce doszło do walki. Mimo dużych strat banderowcom udało się wydostać z okrażeń. Wojsko ciągle posuwało się za nimi, dochodziło do potyczek, zginęli dowódcy sotni „Łastiwka” i „Krylacz”. Grupa „Burlaki” stopniała do rozmiarów sotni wskutek strat poniesionych w walce, dezercji i chorób. Teren był nasycony oddziałami WP i sotnie UPA nie mogły tutaj dłużej przeby-

wać. Włodzimierz Szczygelski postanowił przebiec się do amerykańskiej strefy okupacyjnej w Niemczech. Po przekroczeniu granicy czechosłowackiej podzielił oddział na mniejsze grupki. Sporo banderowców ujęły wojska czechosłowackie, część, w tym „Burlaka”, poddała się dobrowolnie. Włodzimierz Szczygelski został wydany Polsce. Za zbrodnie został skazany przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Rzeszowie na karę śmierci. Wyrok wykonano w więzieniu na zamku rzeszowskim.

Po odejściu sotni UPA na terenie gminy Rybotycze pozostała cywilna siatka OUN. W drugiej połowie 1947 r. podziemie ukraińskie starało się nie podejmować akcji zaczepnych i utrzymać członków organizacji w leśnych schronach.

3 grudnia 1947 r. patrol milicjantów został ostrzelany w lesie pomiędzy Gruszową a Huwnikami. Obrona prowadzona przez milicjantów zmusiła banderowców do ucieczki w stronę bunkra. Milicjanci odkryli leśny schron, gdzie znaleźli maszyny do pisania, dokumenty organizacji i znaczny zapas ulotek. Zapewne w odwecie za to, w kwietniu 1948 r. banderowcy ostrzelali budynek posterunku w Rybotyczach. Na szczęście tym razem obyło się bez ofiar.

*****

Nazwiska czterech poległych milicjantów PMO Rybotyczach znalazły się na tablicy przed Urzędem Gminy w Fredropolu. W czasach komunizmu funkcjonariusze ci byli traktowani jako bohaterowie walki o utrwalenie Polski Ludowej, lecz z tzw. utrwalczami ludowej władzy niewiele mieli wspólnego. Od zabójstw milicjantów z posterunku MO w Rybotyczach minęło 60 lat. Upadł komunizm. Pamiątkowa tablica sprzed Urzędu Gminy na początku lat dziewięćdziesiątych gdzieś się zapodziała, natomiast na cmentarzu we Fredropolu postawiono symboliczny nagrobek strzelcom UPA. Obecnie polegli milicjanci popadli w zapomnienie, chociaż niejednokrotnie narażali swe życie w obronie cywilnej ludności.

Artur Brożyniak
(OBEP IPN w Rzeszowie)

Między 28 września a 2 października br. blisko 30-osobowa grupa touroperatorów z Białorusi odwiedziła nasz region w ramach objazdu współorganizowanego przez Marszałka Województwa Podkarpackiego oraz Polską Organizację Turystyczną w Warszawie. Dla wszystkich uczestników była to pierwsza wizyta w województwie podkarpackim. Celem ich pobytu była prezentacja oferty turystycznej naszego regionu pod kątem turystyki aktywnej i wypoczynkowej, również dla rodzin z dziećmi.

Podkarpacie jest piękne, a Bieszczady to jego perła

W pierwszym dniu pobytu gości okazję do prezentacji miały wybrane rzeszowskie hotele: Hetman, Grand, Ambasador oraz Hubertus, czyli trzy- i cztero-gwiazdkowe obiekty w stolicy regionu.

Drugiego dnia przedstawiciele Polskiej Organizacji Turystycznej poprowadzili workshop, którego celem było włączenie polskich ofert turystycznych, w tym podkarpackich, do katalogów białoruskich biur podróży. Trwająca kilka godzin impreza była żywą wymianą propozycji i ofert polskich przedstawicieli

biur podróży, których do Rzeszowa na tę imprezę przyjechało ponad 20. - To jedno z najlepiej przygotowanych przedsięwzięć, w jakim brałem udział – mówił Eugeniusz Ławreniuk, opiekun grupy.

Następne dni były w całości przeznaczone na zwiedzanie województwa podkarpackiego i zapoznanie się in situ z ofertą noclegową i kulinarną w terenie. Obiad we wnętrzach karczmy w skansenie Pastewnik w Przeworsku zachwylił kulinarnie, a także aranżacja oryginalnego, stuletniego wnętrza. Pobyt w Przemysłu pozostanie na zawsze w

pamięci dzięki niezwyklej gościnności Jana Teuchmana z przemyskiej cukierni Fiore. O historii miasta i jego niezwykłym klimacie opowiadał uczestnikom wyjazdu Jan Jarosz, naczelnik Wydziału Kultury, Promocji i Turystyki z przemyskiego ratusza.

Zwiedzanie pobliskiego Krasiczyna dało możliwość obejrzenia największego i chyba najbardziej atrakcyjnego zamku na Podkarpaciu, a także znajdującego się w jego murach hotelu i restauracji.

Kolejna prezentacja dotyczyła Ośrodka Wypoczynkowego w Arłamowie, który już w skali obecnej zrobił wrażenie na zwiedzającej go grupie. Po obejrzeniu planów rozbudowy i wizualizacji jak będzie wyglądał po zakończeniu wszystkich prac inwestycyjnych, praktycznie zachęcił uczestników do kolejnego odwiedzenia ośrodka – tym razem z grupami turystycznymi.

Co prawda „złota polska jesień” nie dopisała w trakcie pobytu, ale i tak wszyscy byli zachwyceni bieszczadzki krajobrazami, kuchnią regionalną i rozmaitymi atrakcjami turystycznymi.

Krzysztof Zieliński

Via Carpatia

Marszałek województwa podkarpackiego Zygmunt Cholewiński uczestniczył w Konferencji Ministrów odpowiedzialnych za transport 7 krajów, podczas której uroczystie podpisano deklarację przystąpienia do Via Carpatii trzech nowych krajów: Bułgarii, Grecji i Rumunii. Konferencja odbyła się w Łańcucie 22 października br.

W konferencji, której przewodniczył minister infrastruktury RP Cezary Grabarczyk wziął udział wicepremier i minister transportu, poczty i telekomunikacji Republiki Słowackiej Jan Figel oraz wiceministrowie odpowiedzialni za transport z Litwy, Węgier, Rumunii, Bułgarii i Grecji. W konferencji wzięli również udział parlamentarzyści oraz przedstawiciele władz samorządowych z regionów, przez które przebiega Via Carpatia.

Celem międzynarodowej współpracy Via Carpatia jest modernizacja i rozbudowa drogowego szlaku tranzytowego łączącego Litwę, Polskę, Słowację, Węgry, Rumunię, Bułgarię i Grecję. Inicjatywa ta została sformalizowana w 2006 r. przez podpisanie Deklaracji Łańcuckiej przez Ministrów Transportu Litwy, Polski, Słowacji i Węgier. Podpisanie deklaracji zostało zainicjowane przez stronę polską.

Deklaracja zakłada rozwój szlaku drogowego z Kłajpedy i Kowna do Debreczyna, a po przyłączeniu się

Fot. P. Bąk

Deklarację Via Carpatia podpisali w Łańcucie ministrowie transportu 7 państw Unii Europejskiej.

Rumunii, Bułgarii i Grecji - do Konstancy, Sofii, i Salonik. Jego rozwój przyczyni się do aktywizacji gospodarczej słabiej rozwiniętych regionów wschodnich UE.

Podkarpacki odcinek tej drogi ma być oddany do użytku w roku 2016. Polska liczy, że dzięki zawartemu właśnie porozumieniu 7 krajów na całe przedsięwzięcie znajdą się pieniądze w nowym budżecie Unii Europejskiej na lata 2014 - 2020 i że cała trasa powstanie do końca 2020 r.

BP

Marszałek województwa podkarpackiego Zygmunt Cholewiński i Bractwo Miłośników Ziemi Ulanowskiej pod wezwaniem św. Barbary byli gospodarzami wojewódzkich obchodów Światowego Dnia Turystyki.

Wojewódzkie obchody Światowego Dnia Turystyki

W Gminnym Centrum Kultury 2 października marszałek województwa podkarpackiego Zygmunt Cholewiński wręczył odznaki honorowe „Za Zasługi dla Turystyki” i statuetki „Za szczególną aktywność w rozwoju turystyki i jej

promocji”. Wręczono również nagrody w konkursach „Wędrowniki Podkarpackie” i „Najlepszy produkt Turystyczny” organizowanych przez Podkarpacką Regionalną Organizację Turystyczną.

W obchodach uczestniczyli ludzie

związani z branżą turystyczną z całego regionu. Goście mieli okazję obejrzeć sztukę „Bliżej Flisu” przygotowaną przez uczniów i gimnazjum w Ulanowie i wysłuchali piosenek w wykonaniu zespołu Translatee. Flisacy zaprosili uczestników imprezy na spływ galarami. Nie zabrakło także tradycyjnej biesiady flisackiej.

Honorowe odznaki „Za zasługi dla Turystyki” otrzymali: Ewa Lipka, Bogdan Dziedzic, Jowita Dziwisz, Tadeusz Janas, Władysław Kyc, Wiesław Maternia, Stefan Płonka, Renata Kopala, Robert Pieczonka, Marcin Budzyk, Janusz Bolanowski, Stanisław Rokosz, Marian Soczek, Ewa Rząsa, Agnieszka Bernacka, Włodzimierz Gązwa, Mariusz Gilarski, Stanisław Włodyka, Robert Kołodziejczyk, Andrzej Ukleja, Leszek Koman, Marzena Opaluch, Władysław Malinowski, Józef Łuczak, Marek Woźniak, Kazimierz Kielb, Joanna Bednarz, Tomasz Paściak, Zdzisław Pończocha, Elżbieta Baran, Tomasz Sus, Edward Zabawski, Krzysztof Szpara, Grażyna Szarek, Educare et Servire Fundacja Antoniego Kamińskiego, Stanisław GątarSKI i Sławomir Stec z Pstrągowej, Jarosławskie Stowarzyszenie Przewodników Turystycznych i Pilotów Wycieczek w Jarosławiu oraz Edward Gabruk – prezes sanatorium uzdrowskiego w Polańczyku Zdroju.

Statuetki za szczególną aktywność w rozwoju turystyki i promocji regionu odebrali: Agnieszka Pieniążek, Roman Pokora, prof. nadzw. dr hab. inż. Jan Krupa, Mieczysław Wójcik, Krzysztof Wilk, Zygmunt SolarSKI, Włodzimierz Podyma, Stanisław Roman, Jan Barut oraz oddział PTTK w Ropczycach.

Ponadto Polska Regionalna Organizacja Turystyczna przyznała Podkarpackie Znaki Jakości. W plebiscycie, w którym liczyły się głosy turystów, pierwsze miejsce w kategorii: wygodny kwaterunek - otrzymał Ośrodek Konferencyjno-Rekreacyjny Siedlisko Janczar z Pstrągowej, a w kategorii: smaczne jedło - wygrała restauracja Niedźwiadek w Ustrzykach Dolnych. **PROT wyłoniła także finalistów konkursu na „Najlepszy Produkt Turystyczny 2010”**, są to: „Centrum Wikliniarstwa w Rudniku nad Sanem”, „Muzeum Lalek” w Pilźnie, „Ogromnie Extremalne Wakacje” - zgłoszone przez Agencję Turystyczną Bieszczady Adventure oraz Szwejki z Cesarsko – Królewskiej Twierdzy Przemyśl – FARTOWNE Manewry” – zgłoszone przez Przemyskie Stowarzyszenie Przyjaciół Dobrego Wojaka Szwejka.

Statuetkę z rąk marszałka województwa podkarpackiego Zygmunta Cholewińskiego odbiera Roman Pokora z Ulanowa.

Fot. B. Pucko (2)

Spływ galarami na trasie Bieliny – Ulanów.

B.P.

„Kuchnia regionalna gminy Baligród” - pod takim tytułem Bieszczadzkie Forum Europejskie wydało książkę kucharską. Znajdują się w niej przepisy m.in na zupę dziad z babą, ciasto miodowe z jabłkami, proziaki, kluski tarte z mlekiem czy ser po bieszczadku. Wydawnictwo jest efektem projektu zrealizowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Smaczny projekt

Od lutego do lipca br. Bieszczadzkie Forum Europejskie realizowało projekt pn. „Rękodzieło ludowe i kuchnia regionalna szansą na aktywizację 30 mieszkańców gminy Baligród”. Zadanie otrzymało dofinansowanie z PO Kapitał Ludzki.

Celem tego projektu było podniesienie aktywności zawodowej mieszkańców gminy Baligród zainteresowanych podjęciem dodatkowej pozarolniczej działalności w formie świadczenia usług rękodzielniczych i żywieniowych z wykorzystaniem kuchni regionalnej jako nowego rodzaju produktu turystycznego.

W projekcie udział wzięło 30 osób - rolnicy, osoby nieaktywne zawodowo. Osoby te mogły zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe, zgodne ze swoimi zainteresowaniami, predyspozycjami, zdolnościami manualnymi i potrzebami.

W ramach projektu przeprowadzono kurs plecionkarstwa, bibułkarstwa i różnych technik malarskich z wykorzystaniem rozmaitych dostępnych środków.

Owocem kursu z zakresu kuchni regionalnej jest wydawnictwo „Kuchnia regionalna gminy Baligród”, zawierająca przepisy kulinarne beneficjentów kursu. O książkę można pytać w siedzibie BFE przy ul. Mickiewicza w Lesku.

S. T.

Urzędnicy na stadionie

Trzecie Mistrzostwa Polski w piłce nożnej Urzędów Marszałkowskich za nami. Sportowa rywalizacja, którą trzy lata temu zapoczątkował Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego już na stałe wpisała się w kalendarz sportowych imprez dla pracowników samorządowych. W tym roku zawody odbyły się w województwie pomorskim.

To właśnie reprezentacja Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego wywalczyła sobie pierwsze miejsce i złoty medal. W finale urzędnicy z Pomorza pokonali drużynę województwa lubelskiego 1:0. W meczu o trzecie miejsce reprezentacja lubuskiego pokonała łódzkie 1:0. Podkarpackie uplasowało się poza czołową trójką. Najlepszym zawodnikiem turnieju został Rafał Klajnert (pomorskie), natomiast najlepszym bramkarzem Adam Brodziak (lubelskie). Królami strzelców turnieju zostali: Kamil Nalewka i Paweł Badenko, obaj reprezentujący województwo mazowieckie, którzy strzelili po 6 bramek.

W turnieju wzięło udział 12 urzędów marszałkowskich.

Marek Grzesik

Rolnicy podglądali innych

We wrześniu kilkudziesięciu rolników z województwa podkarpackiego odwiedziło Wielkopolskę oraz tereny Litwy, Łotwy i Estonii. Celem podróży była wymiana doświadczeń i dobrych praktyk oraz nawiązanie kontaktów pomiędzy rolnikami.

W Wielkopolsce rolnicy z Podkarpacia przebywali od 23 do 26 września. Wyjazd ten połączony był ze zwiedzaniem Wystawy Maszyn Rolniczych Agro Show Bednary 2010 oraz Zakładów Produkcji Estru – Biopal w Borku Wielkopolskim. Podczas spotkań odbyły się wykłady na temat inicjatyw podejmowanych przez województwo wielkopolskie, które mają na celu konsolidację istniejących w tym województwie grup producentów rolnych.

Wyjazd studyjny przedstawicieli podkarpackich rolników do Litwy, Łotwy i Estonii miał na celu porównanie zakresu przemian, jakie nastąpiły w rolnictwie w poszczególnych krajach po wstąpieniu do Unii Europejskiej oraz ocenę i porównanie efektów wdrażania w tych krajach Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich. Zaplanowane w trakcie wyjazdu studyjnego wizyty w zakładach przetwórczych, izbach rolniczych, jednostkach doradczych oraz spotkania z miejscowymi rolnikami, właścicielami gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych stanowiły doskonałą platformę do wymiany wzajemnych doświadczeń oraz nawiązaniu bezpośrednich kontaktów.

Wyjazdy studyjne przedstawicieli producentów rolnych z naszego regionu zrealizowane zostały w ramach projektu pn. „Konsolidacja gospodarstwa towarowych gospodarstw rolnych województwa podkarpackiego”.

B.P.

Fot. Archiwum.

Z dużym zainteresowaniem podkarpacki rolnicy zwiedzali regionalne wytwórnie sera

Odlotowe – tak w jednym słowie można określić zdjęcia, które wzięły udział w XIII Międzynarodowym Niekonwencjonalnym Konkursie Fotograficznym „Foto Odlot”. Organizatorem tego nietypowego przedsięwzięcia dla fotografów z całego świata jest już od 19 lat Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie. Przed edycjami międzynarodowymi zorganizowano sześć o randze ogólnopolskiej. Konkurs odbywa się pod patronatem marszałka województwa podkarpackiego Zygmunta Cholewińskiego, Międzynarodowej Federacji Sztuki Fotograficznej FIAP oraz Fotoklubu Rzeczypospolitej Polskiej i Fundacji „Fotografia dla Przyszłości”.

Odlotowa wystawa

W tym roku na konkurs wpłynęło ogółem aż 926 zdjęć. Przysłało je 238 osób z 29 krajów, m.in. z Argentyny, Belgii, Chin i Rosji. Wśród prac było też 40 zestawów zdjęciowych. W jury, które oceniało zdjęcia, pracowali: Krystyna Dołowska – dyrektor fundacji „Fotografia dla przyszłości”, Magdalena Rabizo-Birek – historyk sztuki z Rzeszowa oraz Mieczysław Cybulski, prezes fotoklubu RP, który pełnił funkcję przewodniczącego jury. Po przejrzeniu wszystkich prac komisja postanowiła przyznać medale i wyróżnienia FIAP z nagrodami ufundowanymi przez: Marszałka Województwa Podkarpackiego, Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie, Fotoklub RP, Fundację „Fotografia dla Przyszłości”, Miesięcznik

„Digital Vision” i Kwartalnik Literacko-Artystyczny „SZAFa”.

Złoty medal FIAP i nagrodę ufundowaną przez Marszałka Województwa Podkarpackiego otrzymał Andreas Eisler z Austrii. Srebrny medal FIAP otrzymał Mikhail Bondar z Ukrainy. Na trzecim miejscu z brązowym medalem FIAP uplasował się natomiast Marcin Sacha z Tarnowa. Fotograficy z miejsca II i III również otrzymali nagrody Marszałka Województwa Podkarpackiego.

Złotym medalistą Fotoklubu RP okazał się Raul Villalba z Argentyny, srebrnym - Luc Teetaert z Francji a brązowym - Roger De Groff z Belgii. Wyróżnienia FIAP otrzymali natomiast Leonid Goldin z Izraela, Luo Jialiang

z Chin, Francine Mazingue z Francji, Hugo Alfredo Morbelli z Argentyny i Xiang Ruiguo z Chin. Dyplom przewodniczącego jury i medal Fotoklubu RP otrzymał Wong Lai Chu z Monako.

Przyznano również nagrodę fundacji „Fotografia dla przyszłości” i medal Fotoklubu RP. Otrzymała je Anna Golonka z Bochni.

Autorów prac nagroził ponadto Dyrektor Wojewódzkiego Domu Kultury w Rzeszowie tzw. „Złotymi plaketami”, które powędrowały do: Igora Boychenki z Ukrainy, Vladimira Dyadkova z Rosji, Soumya Mukhopadhyay z Indii, Agnieszki Szafirskiej z Rzeszowa i Anny Zayidovej z Rosji.

Oprócz tego przyznane zostały nagrody specjalne miesięcznika „Digital Vision”. Roczne prenumeraty otrzymali: Zygmunt Kozimor z Rzeszowa, Jolanta Krawiec z Bydgoszczy i Piotr Wiktor Węclawski ze Świebodzina. Nagrodę specjalną kwartalnika literacko – artystycznego „Szafa” otrzymał natomiast Vanden Eynde Guy-Henri z Belgii.

Zdjęcia uczestników konkursu można było podziwiać w Galerii WDK w Rzeszowie do 24 października. Na wystawie znalazło się 314 zdjęć 142 autorów z 22 krajów (w tym 11 zestawów zdjęciowych). W listopadzie wystawa zawita do Radomia, a następnie będą ją mogli podziwiać mieszkańcy Warszawy.

s. t.

Fot. M. Zając-Czerkies.

Grażyna Szeliga - z-ca dyrektora Departamentu Edukacji i Kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego oraz Marek Jastrzębski (z prawej) dyrektor WDK w Rzeszowie i Adam Kus (z lewej) - komisarz konkursu - podczas uroczystego otwarcia ekspozycji pokonkursowej.

Foto odlot...

Wybrane prace nagrodzone w konkursie „Foto Odlot”.

Andreas Eisler –Austria

Mikhail Bondar – Ukraina

Marcin Sacha – Polska

Marcin Sacha – Polska

Raul Villalba – Argentyna

Leonid Goldin - Izrael